

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88

overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij
A. van der Wal
telefoon 038 499 76 96
AG.vd.Wal@overijssel.nl
Zaaknummer Z-HZ_WNB-2020-000661

Stichting Faunabeheereenheid Overijssel
De heer J. Rosing
Postbus 645
7400 AP DEVENTER

Datum	Kenmerk	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
31-03-2020	2020/0097946	1 van 45			

Onderwerp: Ontheffingaanvraag Wet natuurbescherming Grauwe gans, Brandgans en Kolgans

Geachte heer Rosing,

De Faunabeheereenheid Overijssel heeft een aanvraag bij ons ingediend om ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten (verder Wnb). Deze hebben wij op 31 januari 2020 ontvangen.¹

U geeft aan de grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen te willen doden met behulp van *het geweer* ter voorkoming van belangrijke schade aan agrarische gewassen op agrarische percelen. Dit wilt u doen conform het Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024:

- *Overzomerende grauwe ganzen (van 1 april tot 1 oktober)*
Vanaf een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang met gebruikmaking van lokmiddelen voor alle WBE-gebieden in Overijssel.;
- *Overzomerende kolganzen (van 1 april tot 1 oktober)*
Vanaf een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang met gebruikmaking van lokmiddelen voor de volgende WBE-gebieden waar belangrijke schade is getaxeerd in de afgelopen beheerperiode en/of gebruik gemaakt is van de ontheffing ten behoeve van voorkoming van belangrijke schade: Salland-Midden, Tussen Grens en Vecht De Akkerlanden, West Twente, IJsselstreek-Salland, Jachtvereniging Kampen, De Noord-Westhoek, De Weerribben, Steenwijkerwold e.o., D'Oldematen, De Koerkamp, en De IJssellanden;
- *Overzomerende brandganzen (van 1 april tot 1 oktober)*
Vanaf een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang met gebruikmaking van lokmiddelen voor de WBE-gebieden waar belangrijke schade is getaxeerd in de afgelopen beheerperiode en/of gebruik gemaakt is van de ontheffing ten behoeve van voorkoming van belangrijke schade: De IJssellanden, IJsselstreek-Salland, Jachtvereniging Kampen, De Noord-Westhoek, D' Oldematen, De Weerribben, De Vechtstroom, Salland Midden, Steenwijkerwold e.o., Tussen Grens en Vecht De Akkerlanden, West Twente en De Koerkamp.

¹ EDO-kenmerk: 2020/0042808

De aanvraag betreft ook het gebruik van aanvullende middelen en methoden voor het efficiënter bestrijden van belangrijke schade aan gewassen door Grauwe, Kol- en Brandgans, zoals het schieten van ganzen in de nachtperiode en het gebruik van lokmiddelen (akoestische lokmiddelen en kunststof lokkers (lok ganzen)).

U wilt ganzen verjagen met behulp van ondersteunend afschot vanwege het wettelijke belang: "ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen".

Op 30 maart 2020 hebben wij u een conceptversie van de ontheffing ter beoordeling gestuurd. Daar heeft u op 31 maart 2020 op gereageerd.²

Hieronder geven wij onze beslissing weer.

Besluit

Wij verlenen aan de Stichting Faunabeheereenheid Overijssel (FBE) ontheffing³ voor het doden van *grauwe ganzen*, *kol ganzen* en *brand ganzen* met behulp van het geweer^{4 5} in de volgende WBE's:

Grauwe gans	Kol gans	Brand gans
zomer	zomer	zomer
Alle WBE's in Overijssel	De IJssellanden	De IJssellanden
	IJsselstreek Salland	IJsselstreek Salland
	Jachtvereniging Kampen	Jachtvereniging Kampen
	De Noord-Westhoek	De Noord-Westhoek
	D' Oldematen	D' Oldematen
	Steenwijkerwold e.o.	De Weerribben
	De Weerribben	De Vechtstromen
	Salland-Midden	Salland Midden
	Tussen Grens en Vecht De Akkerlanden	Steenwijkerwold e.o.
	West Twente	Tussen Grens en Vecht De Akkerlanden
	De Koerkamp	West Twente
		De Koerkamp

Afschot in de zomerperiode (1 april tot 1 oktober) mag voor de volgende ganzen in de volgende maanden plaatsvinden:

- Grauwe gans: april tot en met september
- Kol gans: april tot en met september
- Brand gans: april tot en met juli

² EDO-kenmerk: 2020/0099744

³ Wij verlenen ontheffing op basis van art. 3.17 eerste lid Wnb van de verbodsbepalingen in art. 3.1 eerste lid Wnb.

⁴ Art. 3.26 lid 1d, sub 2°

⁵ Art. 3.3 lid 5a Wnb in samenhang met art. 3.9 lid 1a Bnb.

Wij verlenen ontheffing voor het gebruiken van akoestische lokmiddelen⁶ en kunststof lokkers (lokganzen)⁷ voor grauwe, kol- en brandganzen in de bovenstaande perioden.

Wij verlenen u ontheffing voor het gebruik van het geweer vanaf een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang, in de periode *1 april tot 1 oktober*.^{8 9}

Wij weigeren u een ontheffing te verlenen voor het schieten van brandganzen in de maanden augustus en september, omdat in die maanden in het verleden geen noemenswaardige schade aan gewassen is ontstaan.

De ontheffing geldt voor de periode vanaf 1 april 2020 tot het einde van de duur van het Faunabeheerplan. Het Faunabeheerplan loopt tot 1 september 2024.¹⁰

Het doel van deze ontheffing is het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen door grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen.

De motivering voor ons besluit is in bijlage I (overwegingen) weergegeven.

Voorschriften

Wij verbinden aan deze vergunning de volgende voorschriften:

1. Stichting Faunabeheereenheid Overijssel (FBE) is als ontheffinghouder verantwoordelijk voor het gebruik van de ontheffing en de naleving van de voorschriften waaronder zij is verleend. De verantwoordelijkheid van de FBE laat onverlet dat de ontheffinggebruiker strafrechtelijk kan worden vervolgd bij overtreding van deze ontheffing.
2. De FBE kan via de Wildbeheereenheid (WBE) jachthouders via het Faunaregistratiesysteem (FRS) machtigen tot gebruik van de ontheffing. De WBE handelt in deze op gezag van de FBE. De jachthouder kan mede-uitvoerders via het Faunaregistratiesysteem machtigen tot het gebruik van de machtiging.
3. De machtiginghouder zoals bedoeld in voorschrift 2 mag zich door jachtaktehouders laten vergezellen. De machtiginghouder blijft verantwoordelijk voor de uitvoering van de machtiging.
4. Van deze ontheffing mag in de periode *1 april tot 1 oktober* uitsluitend gebruik worden gemaakt vanaf een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang.
5. Akoestische lokmiddelen en kunststof lokkers (lokganzen) mogen in de periode 1 april tot 1 oktober gebruikt worden, en het betreft dan van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang.
6. Van deze ontheffing kan in de periode *1 april tot 1 oktober* uitsluitend gebruik worden gemaakt op:
 - a. op en langs de randen van percelen overjarig grasland;
 - b. op en langs de randen van overige percelen met schadegevoelige gewassen.

⁶ Art. 3.9 tweede lid onderdeel d Bnb

⁷ Art. 3.9 tweede lid onderdeel c Bnb

⁸ Op basis van art. 3.26 lid 3 van de Wnb, de verbodsbepalingen in artikel 3.26 lid 2 sub a. van de Wnb, in samenhang met het Besluit natuurbescherming artikel 3.16 lid 1 sub a

⁹ Op basis van art. 3.3 lid 5a Wnb in samenhang met art. 3.9 lid 2 sub e. onder 4° eerste aandachtsstreepje Bnb.

¹⁰ Provincie Overijssel, Goedkeuringsbesluit Faunabeheerplan Overijssel (Besluit van Gedeputeerde van 12 maart 2019, kenmerk 2019/0047504) Provinciaal Blad, Nr. 1956, 18 maart 2019.

7. De FBE moet er voor zorgdragen dat de gebruiker van de ontheffing een (digitale-)kopie van de FBE machtiging bij zich draagt. De verantwoordelijkheid van de FBE laat onverlet dat de ontheffinggebruiker strafrechtelijk kan worden vervolgd bij overtreding van dit voorschrift.
8. Bij bijzondere weersomstandigheden kunnen Gedeputeerde Staten besluiten om de schadebestrijding op te schorten.
9. Ringen die zich aan de gedode ganzen bevinden, moeten met een opgave van plaats en datum van vangst van de betreffende vogels naar het vogeltrekstation gezonden worden. Voor informatie zie: <https://vogeltrekstation.nl/nl/vogels/ring-gevonden>
10. Op percelen met schadegevoelige gewassen (met uitzondering van grasland, graszaad en graan vanaf zes maanden na inzaai) moeten de volgende waarneembare preventieve maatregelen zijn genomen: tenminste één visueel- en tenminste één akoestisch-verjagingsmiddel. Een overzicht met voorbeelden van preventieve middelen staat op de website van Faunazaken.¹¹

Registratie en rapportage

11. De FBE houdt in het Faunaregistratiesysteem (FRS) bij, per WBE, welke machtigingen verleend en ingetrokken zijn.
12. De FBE moet ervoor zorgen dat de wildbeheereenheden alle doorgeschreven ontheffingen in het Faunaregistratiesysteem (FRS) registreren.
13. De FBE dient **voor 1 november** schriftelijk opgave te doen (provincie Overijssel t.a.v. het team PD-vergunningen) van hetgeen met behulp van deze ontheffing is opgespoord, bemachtigd en gedood (aantal, locaties en data).
14. De FBE moet er zorg voor dragen dat het schieten van ganzen door de gebruiker binnen 7 dagen afgerapporteerd wordt in het Faunaregistratiesysteem (FRS). Indien de provincie Overijssel daarom verzoekt, dienen ook tussentijds de afschotgegevens aan de provincie beschikbaar gesteld te worden.
15. De FBE dient het aantal afgeschoten ganzen in FRS te monitoren. Indien het aantal ganzen dat geschoten wordt boven het verschil in aantal ganzen tussen de laatste zomertelling en het aantal van 2005 komt, dient de Faunabeheereenheid dit te signaleren, en daarna meteen te rapporteren aan de provincie.

Overig

16. het gebruik van deze ontheffing is niet is toegestaan op zon- en feestdagen.¹²

Leges

U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag leges verschuldigd¹³. De verschuldigde leges zijn:

Artikel Code	Artikel omschrijving	Leges bedrag ¹⁴
7.6.6	In behandeling nemen van een aanvraag voor een ontheffing op grond van artikel	€ 3.025

¹¹ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/faunaschade-preventiekit-fpk/module-ganzen/>

¹² Op 14 augustus 2019 hebben wij van het bestuur van de Faunabeheereenheid Overijssel het verzoek gekregen dit voorschrift op te nemen. (EDO-kenmerk: 2019/0263829)

¹³ Belastingverordening Overijssel

¹⁴ https://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Overijssel/37873/CVDR37873_16.html

3.17 Wnb aan de Stichting Faunabeheer
Overijssel, voor beheer en
schadebestrijding op grond van het
Faunabeheerplan.

Tot slot

Heeft u nog vragen naar aanleiding van deze beslissing, dan kunt u bellen met A. van der Wal op telefoonnummer 038 499 7696

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Bijlagen:

Bijlage I	Overwegingen bij het besluit
Bijlage II	Plattegrond WBE's Overijssel
Bijlage III	Schadecijfer uitgesplist

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Stichting Faunabescherming,
- de Koninklijke Jagersvereniging,
- de Nederlandse Organisatie Voor Jacht en Grondbeheer,
- BIJ12, Faunazaken, t.a.v. de secretaris ,
- de politie 'Eenheid Oost-Nederland'.

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken, als u belanghebbende bent.

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat in de kantlijn van onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, team Juridische Zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Met een faxbericht. Het faxnummer van het team Juridische Zaken is: 038 - 425 48 02.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 - 361 55 55.

BIJLAGE I Overwegingen bij het besluit

Het besluit bestaat uit de ontheffing en voorschriften. In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluit en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	WEERGAVE VAN DE FEITEN	8
A1	Aanvraag ontheffing	8
	A1.1 Omschrijving handeling	8
	A1.2 Doelstelling van de handeling	9
	A1.3 Andere getroffen preventieve maatregelen	9
	A1.4 Gegevens over (dreigende) schade	10
	A1.5 Gunstige staat van instandhouding	11
	A1.6 Wettelijk belang van de handeling	15
	A1.7 Verzoek tot ontheffing en motivatie	15
	A1.8 Periode	18
	A1.9 Onderliggende documenten	18
	A1.10 Aanvullende gegevens	18
A2	Bevoegdheid	18
	A2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	18
A3	Procedure	19
	A3.1 Overeenstemming andere provincie	19
A4	Toetsingskader soorten	19
	A4.1 Wettelijke regels	19
	A4.2 Beleid en Faunabeheerplan	19
B	TOETSING	19
B1	Inhoudelijke beoordeling	19
	B1.1 Uitgangspunten aanvraag	19
	B1.2 Toetsing (dreigende) belangrijke schade	20
	B1.3 Toetsing treffen van preventieve maatregelen	24
	B1.4 Toetsing gunstige staat van instandhouding	26
	B1.5 Toetsing Faunabeheerplan	27
	B1.6 Toetsing gebruikte middelen en methoden	28
	B1.7 Toetsing aan wettelijk belang	30
	B1.8 Eindconclusie toetsing	30
	B1.9 Zorgplicht blijft altijd gelden	30
C	SLOTCONCLUSIE	30

A WEERGAVE VAN DE FEITEN

A1 Aanvraag ontheffing

A1.1 Omschrijving handeling

De Faunabeheereenheid Overijssel heeft op 31 januari 2020 een aanvraag voor een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten (verder Wnb) bij ons ingediend. De aanvraag betreft het gebruik van het geweer met aanvullende middelen en methoden voor het bestrijden van belangrijke schade aan gewassen door Grauwe gans, Kolgans en Brandgans. Zij doet dit op basis van het nieuwe 'Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024'.¹⁵

De ontheffing wordt aangevraagd voor drie ganzensoorten voor de WBE-gebieden waar schade is getaxeerd in de afgelopen beheerperiode en/of gebruik gemaakt is van de ontheffing ten behoeve van voorkoming van belangrijke schade. Het betreft dan de volgende WBE's:

Grauwe gans	Kolgans	Brandgans
zomer	zomer	zomer
Alle WBE's in Overijssel	De IJssellanden	De IJssellanden
	IJsselstreek Salland	IJsselstreek Salland
	Jachtvereniging Kampen	Jachtvereniging Kampen
	De Noord-Westhoek	De Noord-Westhoek
	D' Oldematen	D' Oldematen
	Steenwijkerwold e.o.	De Weerribben
	De Weerribben	De Vechtstromen
	Salland-Midden	Salland Midden
	Tussen Grens en Vecht De Akkerlanden	Steenwijkerwold e.o.
	West Twente	Tussen Grens en Vecht De Akkerlanden
	De Koerkamp	West Twente
		De Koerkamp

De aanvullende middelen en methoden die aangevraagd worden zijn:

- het schieten van Grauwe, Kol- en Brandgans een uur voor zonsopkomst, en een uur na zonsondergang;
- het gebruik van akoestische lokmiddelen en kunststof lokkers (lokganzen).

De ontheffing wordt in de zomerperiode (1 april tot 1 oktober) aangevraagd.

De FBE voert een monitoring uit van:

1. de populatie ganzen;
2. de gewasschade door ganzen; en,
3. het afschot van ganzen.

In de paragrafen 7.1.8.1, 7.2.8.1 en 7.3.8.1 van het Faunabeheerplan Overijssel wordt de monitoringsmethodiek toegelicht.

¹⁵ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024 (versie 20190226). Door GS vastgesteld op 12 maart 2019 (kenmerk: 2019/0047504)

De ontheffing wordt aangevraagd voor de duur van het Faunabeheerplan Overijssel, dat is tot 1 september 2024.¹⁶

A1.2 Doelstelling van de handeling

Het Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024 geeft aan dat de uitwerking van beheer en schadebestrijding gebeurd is op basis van het 'Kader Faunabeheerplan 2019-2024'. Het doel van de ontheffing is volgens het Faunabeheerplan (en dus ook volgens het 'Kader Faunabeheerplan 2019-2024') voor de drie ganzensoorten:

Brandgans:¹⁷

Het doel van het beheer is het voorkomen en beperken van schade. Dit kan door de populatie overzomerende brandganzen planmatig terug te brengen waarbij de staat van instandhouding gegarandeerd blijft. Het gewenste aantal overzomerende brandganzen is vastgesteld op 520 brandganzen. (Bron: Kader faunabeheerplan 2019-2024).

Grauwe gans:¹⁸

Het doel van het beheer is om schade aan gewassen te voorkomen en te beperken. Dit is te realiseren door de populatie overzomerende grauwe ganzen planmatig terug te brengen waarbij de staat van instandhouding gegarandeerd blijft. Het aantal overzomerende grauwe ganzen is vastgesteld op 13.654 grauwe ganzen (Bron: Kader faunabeheerplan 2019-2024).

Kolganzen:¹⁹

Het doel van het beheer is om schade aan gewassen te voorkomen en te beperken. Het doel van het beheer is om de populatie overzomerende kolganzen planmatig terug te brengen waarbij de staat van instandhouding gegarandeerd blijft. Het aantal overzomerende kolganzen is vastgesteld op 188 kolganzen (Bron: Kader faunabeheerplan 2019-2024).

A1.3 Andere getroffen preventieve maatregelen

Schade aan gewassen door ganzen wordt voorkomen door een juiste mix van preventieve middelen. Zowel visuele als akoestische middelen werken echter maar gedurende een korte periode. Daarna wennen ganzen eraan (zie rapportage in bijlage 1 van het Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024). Door werende middelen af te wisselen en bovendien te combineren met ondersteunend afschot, wordt de effectiviteit verhoogd en wordt gewinning zoveel mogelijk voorkomen. Dit werkt het beste bij sociaal georganiseerde diersoorten, die in groepsverband foerageren zoals ganzen.²⁰

Voor de preventieve middelen die bij ganzen gebruikt kunnen worden, wordt verwezen naar de Faunaschade Preventie Kit van BIJ12 unit Faunazaken.²¹

In een recent uitgekomen rapport van de Wageningen Universiteit uit 2018²² wordt geconstateerd dat met name actieve verjaging, zeker als het gaat om gecombineerde verjagingsacties, effect hebben, maar dat er na verloop van tijd wel gewinning lijkt op te treden. In dat verband legt dit rapport een verband met een (verhoogde) effectiviteit indien ook gecombineerd wordt met verjaging met ondersteunend afschot.²³

¹⁶ Provincie Overijssel, Goedkeuringsbesluit Faunabeheerplan Overijssel (Besluit van Gedeputeerde van 12 maart 2019, kenmerk 2019/0047504) Provinciaal Blad, Nr. 1956, 18 maart 2019.

¹⁷ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 28

¹⁸ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 42

¹⁹ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 58

²⁰ Zie bijlage 1 Faunabeheerplan Overijssel 2014-2019

²¹ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/faunaschade-preventiekit-fpk/>

²² Buij R., e.a. *Overzicht onderzoek schadesoorten in Nederland en Leidraad beoordeling onderzoek wildschade*, 2018

²³ Buij R., e.a. *Overzicht onderzoek schadesoorten in Nederland en Leidraad beoordeling onderzoek wildschade*, 2018 (blz. 31)

Een overzicht van de uitgevoerde preventieve maatregelen in de periode van 2014 t/m 2017 is opgenomen in bijlage 2 van het Faunabeheerplan Overijssel 2014-2019.

Een voorwaarde uit de vigerende ontheffing 2014-2019 was dat op percelen met schadegevoelige gewassen (met uitzondering van grasland, graszaad en graan vanaf zes maanden na inzaai) tenminste één visueel- en tenminste één akoestisch-verjagingsmiddel, zoals beschreven in de beleidsregels van het Faunafonds, genomen moest zijn voordat geschoten mocht worden.

A1.4 Gegevens over (dreigende) schade

Genzen kunnen in de zomerperiode belangrijke schade aan gewassen veroorzaken. In bijlage III van deze ontheffing staat een overzicht van de getaxeerde schadebedragen zoals deze in de zomerperiodes van 2014 tot en met 2018 door Faunazaken van BIJ12 voor ganzen in de geregistreerd zijn.

Overzomerende brandganzen²⁴

De getaxeerde schades bij de overzomerende brandganzen staan in de onderstaande tabel.

WBE	2014	2015	2016	2017	2018
De IJssellanden	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 489,00
IJsselstreek/ Salland	€ 415,00	€ 698,00	€ 106,00	€ -	€ -
Jachtvereniging Kampen	€ 608,00	€ 852,00	€ 5.760,00	€ 3.545,00	€ 4.215,00
De Noord- Westhoek	€ 4.599,00	€ 5.029,00	€ 4.939,00	€ 1.481,00	€ 158,00
Oldebroek/ Oosterwolde	€ -	€ -	€ -	€ 95,00	€ -
D' Oldematen	€ 955,00	€ 3.786,00	€ -	€ 1.996,00	€ 2.248,00
De Weerribben	€ 244,00	€ 965,00	€ 350,00	€ -	€ 153,00
Steenwijkerwold e.o.	€ 77,00	€ 152,00	€ 132,00	€ -	€ -
West Twente	0	€ -	€ -	€ -	€ 1.050,00
Totaal	€ 6.898,00	€ 11.482,00	€ 11.287,00	€ 7.117,00	€ 8.313,00

Getaxeerde schade brandganzen per jaar in de periode 1 april tot 1 oktober in Overijssel (bron: Bij12, unit Faunazaken)

Overzomerende grauwe ganzen²⁵

De getaxeerde schade bij overzomerende grauwe ganzen, weergegeven in de tabel hieronder, is groot. Diverse WBE-gebieden vallen op doordat zij structureel belangrijke schade (schade gelijk aan of groter dan € 250,-).

WBE	2014	2015	2016	2017	2018
De IJssellanden	€ 6.487	€ 3.000	€ 8.174	€ 9.503	€ 26.076
IJsselstreek Salland	€ 15.673	€ 17.420	€ 22.418	€ 71.915	€ 34.138
Jachtvereniging Kampen	€ 3.976	€ 3.424	€ 10.398	€ 14.824	€ 18.900
De Koerkamp	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.515	€ 3.835
De Noord- Westhoek	€ 56.900	€ 50.404	€ 42.164	€ 128.022	€ 99.279

²⁴ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 31

²⁵ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 46

Oldebroek/ Oosterwolde	€ 0	€ 0	€ 0	€ 285	€ 0
D' Oldematen	€ 11.803	€ 15.353	€ 14.903	€ 27.417	€ 10.309
Steenwijkerwold e.o.	€ 835	€ 4.756	€ 5.749	€ 8.637	€ 0
De Weerribben	€ 8.591	€ 38.393	€ 15.001	€ 23.619	€ 60.525
Totaal	€ 104.265	€ 132.750	€ 118.807	€ 287.737	€ 253.062

Getaxeerde schade grauwe ganzen per jaar in de periode 1 april tot 1 oktober (bron: Bij12, unit Faunazaken)

Overzomerende kolganzen²⁶

De getaxeerde schade bij overzomerende kolganzen is in de onderstaande tabel weergegeven.

WBE	2014	2015	2016	2017	2018
De IJssellanden	€ 474	€ 941	€ 0	€ 499	€ 2.463
IJsselstreek/ Salland	€ 787	€ 4.227	€ 2.405	€ 1.963	€ 6.031
Jachtvereniging Kampen	€ 0	€ 0	€ 1.741	€ 420	€ 1.152
De Noord- Westhoek	€ 4.318	€ 6.873	€ 15.445	€ 18.724	€ 8.922
D' Oldematen	€ 2.863	€ 3.913	€ 0	€ 11.183	€ 72
De Weerribben	€ 4.136	€ 5.948	€ 2.462	€ 1.634	€ 2.244
Steenwijkerwold	€ 146	€ 1.280	€ 951	€ 1.633	€ 0
De Koerkamp	€ 0	€ 0	€ 0	€ 383	€ 0
Totaal	€ 12.724	€ 23.182	€ 23.004	€ 36.439	€ 20.884

Getaxeerde schade door kolganzen in de periode 1 april tot 1 oktober in Overijssel (bron: Bij12, unit Faunazaken)

Gelet op de schadecijfers van de afgelopen jaren per WBE-gebied kan geconcludeerd worden dat daar belangrijke schade is.

In het rapport van Tauw dat als onderbouwing bij de ontheffingaanvraag zit²⁷ staat dat het aantal brandganzen, grauwe en kolganzen vanaf 1990 in Overijssel gestegen is. Deze stijging geldt zowel voor de overzomerende ganzen als overwinterende ganzen. De getaxeerde jaarlijkse door deze soorten ganzen veroorzaakte gewasschade heeft voor het overgrote deel betrekking op schade aan blijvend grasland (veel aanwezig in het agrarisch gebied).

De toename van de aantallen van de drie genoemde soorten in combinatie met een te hoge jaarlijkse gewasschade (met name aan blijvend grasland) maakt de inzet van methoden en middelen tot weren en verjagen en bejagen (verjagen met ondersteunend afschot) noodzakelijk ter voorkoming van gewasschade. De getaxeerde gewasschade en de aantallen ganzen zijn momenteel groter dan de in het beleid gestelde doelen.²⁸

A1.5 Gunstige staat van instandhouding

De Grauwe gans, Kolgans en Brandgans zijn geen soorten die op de Rode Lijst vermeld worden, en worden daarmee niet aangemerkt als een kwetsbare soort die in haar voortbestaan bedreigd wordt.

²⁶ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 61

²⁷ Tauw, *Toetsing Faunabeheerplan Overijssel aan Wet natuurbescherming - onderdeel Soortenbescherming*, 23 juli 2019, kenmerk: R001-1270578WLI-V03-nda-NL, (blz. 13)

²⁸ Tauw, *Toetsing Faunabeheerplan Overijssel aan Wet natuurbescherming - onderdeel Soortenbescherming*, 23 juli 2019, kenmerk: R001-1270578WLI-V03-nda-NL, (blz. 13)

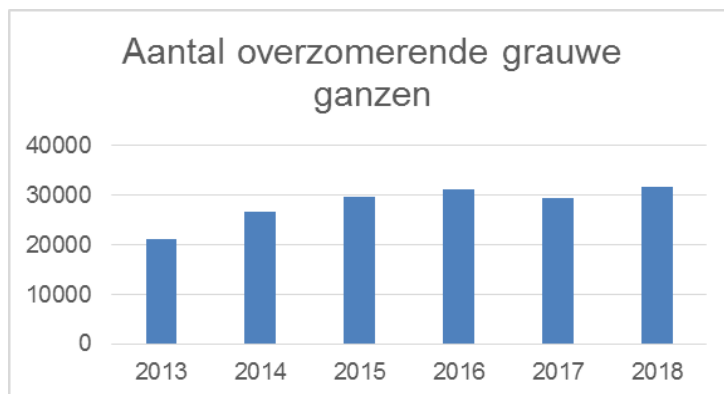
Grauwe ganzen

Als broedvogel is de (toekomstige) staat van instandhouding van de Grauwe gans in Nederland beoordeeld als gunstig, dat wil zeggen tussen 1990-2018 een significante toename van >5% per jaar. (bron: <https://www.sovon.nl/nl/soort/1610>).

Beoordeling Staat van Instandhouding				
Populatie	Verspreiding	Leefgebied	Toekomst	Eindoordeel
gunstig	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig

De (toekomstige) staat van instandhouding in Overijssel, voor de Grauwe gans als broedvogel is gunstig te noemen, omdat de aantallen grauwe ganzen toenemen dan wel stabiliseren en de aantallen voldoende hoog zijn.

Uit de jaarlijkse zomertelling uitgevoerd door de leden van de WBE-gebieden blijkt dat het aantal overzomerende grauwe ganzen sinds 2013 in Overijssel nog steeds stijgt.²⁹

Figuur. Getelde grauwe ganzen bij de jaarlijkse zomertelling in Overijssel (bron: FRS)

Zoals weergegeven in paragraaf 7.2.4 van het Faunabeheerplan is het doel van het beheer is om schade aan gewassen te voorkomen en te beperken. Dit is te realiseren door de populatie overzomerende grauwe ganzen planmatig terug te brengen waarbij de staat van instandhouding gegarandeerd blijft. Het aantal overzomerende grauwe ganzen in 2005 is vastgesteld op 13.654 grauwe ganzen (Bron: Kader faunabeheerplan 2019-2024, zie bijlage 9).³⁰

De gunstige staat van instandhouding in Overijssel komt niet in gevaar, mede omdat er beperkingen aan de ontheffing gekoppeld zijn (het aantal overzomerende ganzen mag nooit onder het doelaantal uit 2005 komen) en afschot in de toekomst niet geïntensiveerd wordt ten opzichte van de afgelopen Faunabeheerplanperiode van 2014 tot en met 2019.

Daarnaast is het monitoren van maatregelen een taak van de Faunabeheereenheid. Onderdeel van deze monitoring zijn de uit te voeren zomer- en wintertellingen welke georganiseerd worden door de Faunabeheereenheid. Tevens worden afschotgegevens bijgehouden in het Faunaregistratiesysteem van de Faunabeheereenheid. De Faunabeheereenheid moet de voortgang bewaken en ontwikkelingen signaleren.

Kolganzen

Als broedvogel is de (toekomstige) staat van instandhouding van de Kolgans in Nederland beoordeeld als gunstig, dat wil zeggen tussen 1990-2018 een significante toename van >5% per jaar. (bron: <https://www.sovon.nl/nl/soort/1590>).

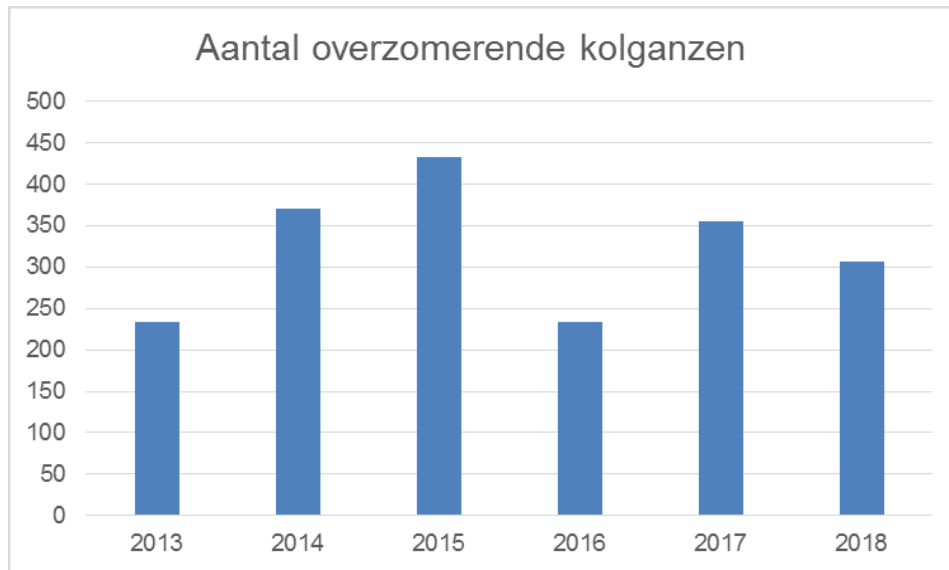
²⁹ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 41

³⁰ Zie ook Kader Faunabeheerplan 2019-2024 (blz. 19)

Beoordeling Staat van Instandhouding				
Populatie	Verspreiding	Leefgebied	Toekomst	Eindoordeel
gunstig	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig

De (toekomstige) staat van instandhouding in Overijssel, voor de Kolgans als broedvogel is gunstig te noemen. Dit omdat de aantallen kolganzen in Nederland toe nemen.

Uit de jaarlijkse zomertelling uitgevoerd door de leden van de WBE-gebieden blijkt dat het aantal overzomerende kolganzen sinds 2013 in Overijssel fluctueert.³¹

Figuur. Getelde kolganzen bij de jaarlijkse zomertelling in Overijssel (bron: FRS)

Het Faunabeheerplan geeft aan dat naar de toekomst de verwachting is dat het aantal kolganzen toe zal blijven nemen vanwege een licht toenemende landelijke trend en de in ruime mate aanwezigheid van beschikbaar leefgebied en voedsel voor brandganzen.

Zoals weergegeven in paragraaf 7.3.4 van het Faunabeheerplan is het doel van het beheer is om schade aan gewassen te voorkomen en te beperken. Dit is te realiseren door de populatie overzomerende kolganzen planmatig terug te brengen waarbij de staat van instandhouding gegarandeerd blijft. Het aantal overzomerende kolganzen in 2005 is vastgesteld op 188 kolganzen (Bron: Kader faunabeheerplan 2019-2024, zie bijlage 9).³²

De gunstige staat van instandhouding in Overijssel komt niet in gevaar, mede omdat er beperkingen aan de ontheffing gekoppeld zijn (het aantal overzomerende ganzen mag nooit onder het doelaantal uit 2005 komen) en afschot in de toekomst niet geïntensiveerd wordt ten opzichte van de afgelopen Faunabeheerplanperiode van 2014 tot en met 2019.

Daarnaast is het monitoren van maatregelen een taak van de Faunabeheereenheid. Onderdeel van deze monitoring zijn de uit te voeren zomer- en wintertellingen welke georganiseerd worden door de Faunabeheereenheid. Tevens worden afschotgegevens bijgehouden in het Faunaregistratiesysteem van de Faunabeheereenheid. De Faunabeheereenheid moet de voortgang bewaken en ontwikkelingen signaleren.

Brandganzen

Als broedvogel is de (toekomstige) staat van instandhouding van de Brandgans in Nederland beoordeeld

³¹ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 57

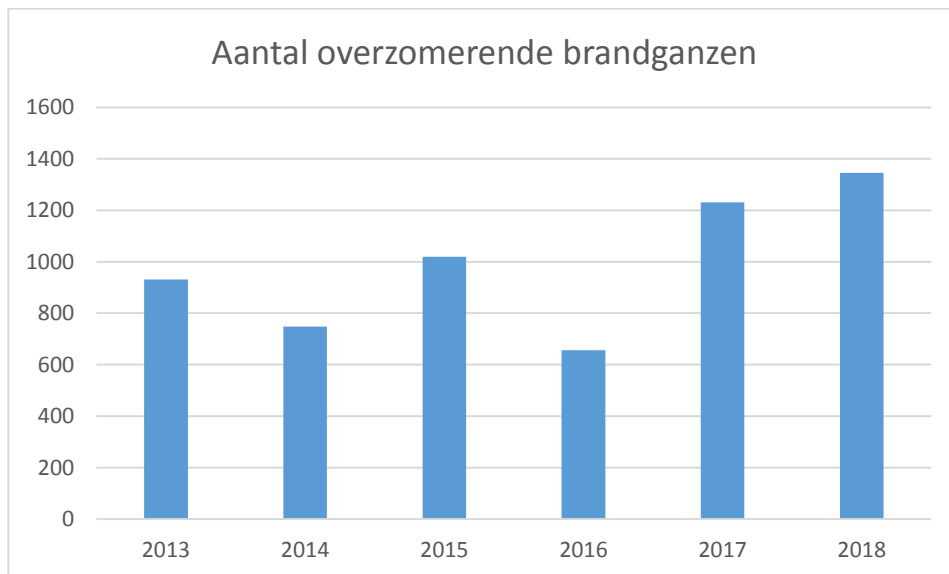
³² Zie ook Kader Faunabeheerplan 2019-2024 (blz. 19)

als gunstig, dat wil zeggen tussen 1990 en 2018 een significante toename van >5% per jaar. (bron: <https://www.sovon.nl/nl/soort/1670>).

Beoordeling Staat van Instandhouding				
Populatie	Verspreiding	Leefgebied	Toekomst	Eindoordeel
gunstig	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig

De (toekomstige) staat van instandhouding in Overijssel, voor de Brandgans als broedvogel is gunstig te noemen. Dit omdat de aantallen brandgansen in Nederland toe nemen.

Uit de jaarlijkse zomertelling uitgevoerd door de leden van de WBE-gebieden blijkt dat het aantal overzomerende brandgansen sinds 2013 in Overijssel nog steeds stijgt.³³

Getelde brandgansen bij de jaarlijkse zomertelling in Overijssel (bron: FRS)

Zoals weergegeven in paragraaf 7.1.4 van het Faunabeheerplan is het doel van het beheer is om schade aan gewassen te voorkomen en te beperken. Dit is te realiseren door de populatie overzomerende brandgansen planmatig terug te brengen waarbij de staat van instandhouding gegarandeerd blijft. Het aantal overzomerende kolgansen in 2005 is vastgesteld op 520 brandgansen (Bron: Kader faunabeheerplan 2019-2024, zie bijlage 9).³⁴

De gunstige staat van instandhouding in Overijssel komt niet in gevaar, mede omdat er beperkingen aan de ontheffing gekoppeld zijn (het aantal overzomerende gansen mag nooit onder het doelaantal uit 2005 komen) en afschot in de toekomst niet geïntensiveerd wordt ten opzichte van de afgelopen Faunabeheerplanperiode van 2014 tot en met 2019.

Daarnaast is het monitoren van maatregelen een taak van de Faunabeheereenheid. Onderdeel van deze monitoring zijn de uit te voeren zomer- en wintertellingen welke georganiseerd worden door de Faunabeheereenheid. Tevens worden afschotgegevens bijgehouden in het Faunaregistratiesysteem van de Faunabeheereenheid. De Faunabeheereenheid moet de voortgang bewaken en ontwikkelingen signaleren.

Ook in het rapport van Tauw dat als onderbouwing bij de ontheffingaanvraag zit³⁵ staat dat verjaging met

³³ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 27

³⁴ Zie ook Kader Faunabeheerplan 2019-2024 (blz. 19)

³⁵ Tauw, *Toetsing Faunabeheerplan Overijssel aan Wet natuurbescherming - onderdeel Soortenbescherming*, 23 juli 2019, kenmerk: R001-1270578WLI-V03-nda-NL, (blz. 24)

ondersteunend afschot dus niet zorgt voor een verslechtering van de staat van instandhouding van brandgans, grauwe gans en kolgans in Nederland.

Monitoring

Daarnaast is het monitoren van maatregelen een taak van de Faunabeheereenheid. In het Faunabeheerplan Overijssel wordt de monitoring als volgt beschreven op bladzijde 36:

Om te borgen dat het aantal overzomerende brandganzen niet onder de aantallen van 2005 komen, wordt het "hand-aan-de-kraan-principe" gehanteerd. Dit houdt in dat het verschil in aantal ganzen tussen de laatste zomertelling en het aantal van 2005 geschoten mag worden. Indien uit de afschotgegevens in het Faunaregistratiesysteem (FRS) blijkt dat het maximale aantal ganzen geschoten is, worden de beheer en/of schadebestrijdingsmaatregelen aangepast.

De afschotgegevens dienen binnen 7 dagen in het FRS ingevoerd te worden, waardoor er sprake is van het "real-time" registreren van gegevens. De FBE dient het aantal geschoten ganzen te monitoren. Indien door het schieten van brandganzen het door de provincie vastgestelde minimumaantal overzomerende ganzen in Overijssel behaald wordt (aantallen 2005) dient de FBE dit te signaleren, en daarna meteen te rapporteren aan de provincie.

Aan deze monitoring wordt invulling gegeven door:³⁶

- Bijhouden van afschotgegevens in het faunaregistratiesysteem en periodiek te rapporteren aan de provincie.
- Jaarlijkse zomertellingen uit te voeren door de WBE-gebieden conform het protocol zomertelling ganzen van de landelijke technische werkgroep zomertelling ganzen (april, 2012, bijlage 3 Faunabeheerplan).

A1.6 Wettelijk belang van de handeling

De voorgenomen handeling is volgens de aanvraag nodig vanwege het belang: de voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.³⁷

A1.7 Verzoek tot ontheffing en motivatie

U vraagt ontheffing aan van het verbod om de Grauwe gans, Kolgans en Brandgans opzettelijk te doden.³⁸

U wilt daarbij gebruik maken van de volgende middelen en/of methoden:

- het geweer;
- tussen een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang
- met gebruikmaking van akoestische lokmiddelen en het gebruik kunststof lokkers (lokganzen).

Het verjagen van ganzen met behulp van ondersteunend afschot is een effectieve methode om aan schadebestrijding te doen. In een recent uitgekomen rapport (Buij et al 2018) wordt geconstateerd dat met name actieve verjaging, zeker als het gaat om gecombineerde verjagingsacties, effect hebben, maar dat er na verloop van tijd wel gewenning lijkt op te treden. In dat verband legt dit rapport een verband met een (verhoogde) effectiviteit indien ook gecombineerd wordt met verjaging met ondersteunend afschot. Een overzicht van de uitgevoerde preventieve maatregelen in de afgelopen periode is opgenomen in bijlage 2 van het Faunabeheerplan Overijssel.³⁹

³⁶ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 36

³⁷ Art. 3.17 eerste lid, sub a.3°.

³⁸ Art. 3.1, eerste lid

³⁹ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024 (bijlage 2)

In de afgelopen beheerplanperiode is in de zomerperiode gebruikgemaakt van de methode van het verjagen van ganzen met behulp van ondersteunend afschot in de volgende WBE's:

WBE	2014	2015	2016	2017	2018
De Dinkelstreek	0	12	0	0	40
De Hof van Twente	108	126	185	87	116
De IJssellanden	667	418	216	607	336
De Koerkamp	258	148	61	120	24
De Noord-Westhoek	1311	862	762	802	470
De Vechtstroom	34	32	35	35	25
De Weerribben	300	270	36	153	44
D' Oldematen	226	127	308	232	314
Heeten e.o.	6	1	0	0	0
Het Reestgebied	0	1	16	0	1
Holten	8	3	0	2	4
Hugale	0	0	0	0	7
IJsselstreek/ Salland	1410	1222	65	783	167
IJsselvallei (OV)					72
Jachtvereniging Kampen	658	498	39	495	122
Lemelerberg e.o.	23	22	12	10	23
Lonneker Losser	0	0	0	0	8
Noorder Vechtlanden	2	1	0	7	0
Oldebroek/ Oosterwolde	23	13	0	0	0
Ommen- Den Ham	0	0	43	0	0
Salland Midden	88	93	41	39	26
Steenwijkerwold e.o.	307	282	152	106	145
t Achterveld	0	0	0	2	0
De Akkerlanden, Tussen Grens & Vecht	82	75	196	37	37
Twickel	0	0	0	40	9
Vriezenveen e.o.	19	62	26	44	9
West- Twente	47	19	70	61	109
Zenderen	0	5	3	11	8

Zuider Vechtlanden	0	5	0	10	24
Noord- Oost Twente	11	15	11	5	24
Zuid- Oost Twente	30	68	7	39	8

Aantal geschoten grauwe ganzen in de periode 1 april tot 1 oktober (Bron: Bij12, unit Faunazaken) Faunabeheerplan blz. 50

WBE	2014	2015	2016	2017	2018
De IJssellanden	7	7	5	28	29
De Koerkamp	0	1	0	0	2
De Noord- Westhoek	29	10	4	5	0
De Vechtstroom	0	0	0	0	0
De Weerribben	1	3	0	0	0
D' Oldematen	5	3	2	2	4
IJsselstreek/ Salland	4	44	0	8	4
Jachtvereniging Kampen	1	2	0	14	1
Salland Midden	1	0	0	0	5
Steenwijkerwold e.o.	2	4	2	4	1
De Akkerlanden, Tussen Grens & Vecht	0	2	4	5	7
Vriezenveen e.o.	0	2	0	0	0
West Twente	0	0	1	6	0
Zuid- Oost Twente	0	3	0	0	0

Aantallen geschoten kolganzen in de periode 1 april tot 1 oktober (bron: FRS) Faunabeheerplan blz.65

WBE	2014	2015	2016	2017	2018
De IJssellanden	9	15	4	2	25
De Noord- Westhoek	45	18	43	16	8
De Vechtstroom	16	0	6	0	0
De Weerribben	17	15	0	10	0
D' Oldematen	3	0	1	1	3
IJsselstreek/ Salland	40	57	0	29	12
Jachtvereniging Kampen	76	31	0	13	1
Salland Midden	0	0	0	3	0
Steenwijkerwold e.o.	17	16	0	1	1
De Akkerlanden, Tussen Grens & Vecht	17	0	1	0	9

De Koerkamp	1	4	0	1	2
-------------	---	---	---	---	---

Aantallen geschoten brandganzen in de periode 1 april tot 1 oktober (bron: FRS)
Faunabeheerplan blz. 35

Het beoogde doel van schieten in een deel van de nachtperiode is het efficiënter van de ontheffingsmogelijkheden gebruik te maken, waardoor schade aan gewassen beter voorkomen kan worden. Ganzen beginnen namelijk al een uur voor zonsopkomst op de percelen met schadegevoelige gewassen te foerageren, en gaan ook na zonsondergang door met foerageren.⁴⁰

Het doel van de lokmiddelen is de ganzen die toch al naar de schadepercelen trekken zo goed mogelijk onder schot te krijgen. Als er ganzen binnen schootsafstand van de jagers en het schadeperceel zijn, dit is tussen de 20 en 30 meter, dan wordt een enkele gans geschoten. Het beoogde doel van lokvogels en de akoestische lokmiddelen is niet de ganzen te lokken naar percelen waar zij normaliter niet zouden komen.

In het rapport van Tauw dat als onderbouwing bij de ontheffingaanvraag zit⁴¹ staat dat verjaging met ondersteunend afschot een efficiënt middel voor het bestrijden of voorkomen van gewasschade is. Verjaging met ondersteunend afschot blijkt een effectieve manier om de schade te bestrijden, wanneer dit wordt uitgevoerd in combinatie met andere verjaagmethoden.⁴²

A1.8 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de duur van het huidige Faunabeheerplan, dat is tot 1 september 2024.⁴³

A1.9 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024 (versie 20190226)⁴⁴
- Toetsing Faunabeheerplan Overijssel aan de Wet natuurbescherming – onderdeel Soortenbescherming, Tauw, projectnummer 1270578, kenmerk. 001-1270578WLI-V03-nda-NL, 23 juli 2019.⁴⁵

A1.10 Aanvullende gegevens

Er zijn geen aanvullende gegevens gevraagd.

A2 Bevoegdheid

A2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde handeling vindt plaats op het grondgebied van Overijssel. De handeling valt niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit

⁴⁰ Ganzen brengen de nacht op open water door, en in de schemer en dagperiode foerageren ze op voedselterreinen op land. In dit geval is dat op percelen met kwetsbare agrarische gewassen. De ganzen vliegen in de schemerperiode 's ochtends en 's avonds tussen hun slaappleaats en foerageerplaats.

⁴¹ Tauw, *Toetsing Faunabeheerplan Overijssel aan Wet natuurbescherming - onderdeel Soortenbescherming*, 23 juli 2019, kenmerk: R001-1270578WLI-V03-nda-NL, (blz. 16)

⁴² Tauw, *Toetsing Faunabeheerplan Overijssel aan Wet natuurbescherming - onderdeel Soortenbescherming*, 23 juli 2019, kenmerk: R001-1270578WLI-V03-nda-NL, (blz. 16 e.v.)

⁴³ Provincie Overijssel, Goedkeuringsbesluit Faunabeheerplan Overijssel (Besluit van Gedeputeerde van 12 maart 2019, kenmerk 2019/0047504) Provinciaal Blad, Nr. 1956, 18 maart 2019.

⁴⁴ Door GS vastgesteld op 12 maart 2019 (kenmerk: 2019/0047504)

⁴⁵ Ons kenmerk: 2019/0252353

natuurbescherming⁴⁶. Daarom zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

A3 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

A3.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

A4 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

A4.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2, 3.3 en 3.4 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming⁴⁷ en (soms) de Regeling natuurbescherming⁴⁸ zijn voor de toetsing relevant.

A4.2 Beleid en Faunabeheerplan

In ons 'Kader Faunabeheer 2019-2024' staan voor ganzen de volgende doelstellingen:⁴⁹

- Geen verslechtering staat van instandhouding.
- Bereiken instandhoudingsdoelen N2000.
 - Doelstelling zomer: populatie terug te brengen tot de aantallen uit 2005:
 - Grauwe gans: 13.654
 - Brandgans: 520
 - Kolgans: 188
 - Voorkomen en beperken van schade.

Op basis van het Faunabeheerplan kunnen ontheffingen ex artikel 3.17 Wet natuurbescherming worden verleend.

B TOETSING

B1 Inhoudelijke beoordeling

B1.1 Uitgangspunten aanvraag

⁴⁶ Besluit natuurbescherming, art. 1.3, eerste lid

⁴⁷ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

⁴⁸ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

⁴⁹ Kader Faunabeheerplan 2019-2014, versie 16 april 2018; 2018/0226835 Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Overijssel op 24 april 2018 (blz. 19)

U vraagt een ontheffing aan van het verbod om de Grauwe gans, Kolgans en Brandgans opzettelijk te doden of te vangen,⁵⁰

De memorie van toelichting op de Wnb geeft het volgende aan:

Gedeputeerde Staten moet het belang van de bescherming van de betrokken soort en het belang waarvoor een ontheffing wordt aangevraagd tegen elkaar afwegen, rekening houdend met de specifieke omstandigheden van het geval. Het bevoegd gezag dient daarbij te beoordelen of er (i) alternatieven denkbaar zijn; en (ii) of de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort niet in gevaar komt. Als het doden van de betrokken dieren geheel of gedeeltelijk vermijdbaar is door het treffen van geschikte en proportionele mitigerende maatregelen, is het niet verlenen van de ontheffing of het daarbij voorschrijven van dergelijke maatregelen, uitgangspunt.⁵¹

B1.2 Toetsing (dreigende) belangrijke schade

De handeling –doden van ganzen- wordt aangevraagd vanwege het wettelijk belang: “ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen”.

De schade door ganzen die dreigt op te treden dient dusdanig groot te zijn dat bestrijding van deze schade door dieren te verstoren, te vangen of te doden aanvaardbaar is. De provincie hanteert daarvoor een drempel van € 250,-- per geval. Dit komt overeen met het bedrag dat als drempel (eigen risico) wordt gehanteerd bij tegemoetkoming faunaschade.⁵²

De schadebedragen die grauwe ganzen, kolgansen en brandgansen aan agrarische gewassen veroorzaken zijn uitgesplitst weergegeven in bijlage III

Grauwe ganzen

Op bladzijde 46 van het faunabeheerplan staat de onderstaande tabel met de getaxeerde schade door grauwe ganzen in de periode 1 april tot 1 oktober.

WBE	2014	2015	2016	2017	2018
De IJssellanden	€ 6.487	€ 3.000	€ 8.174	€ 9.503	€ 26.076
IJsselstreek Salland	€ 15.673	€ 17.420	€ 22.418	€ 71.915	€ 34.138
Jachtvereniging Kampen	€ 3.976	€ 3.424	€ 10.398	€ 14.824	€ 18.900
De Koerkamp	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.515	€ 3.835
De Noord-Westhoek	€ 56.900	€ 50.404	€ 42.164	€ 128.022	€ 99.279
Oldebroek / Oosterwolde	€ 0	€ 0	€ 0	€ 285	€ 0
D' Oldematen	€ 11.803	€ 15.353	€ 14.903	€ 27.417	€ 10.309
Steenwijkerwold e.o.	€ 835	€ 4.756	€ 5.749	€ 8.637	€ 0
De Weerribben	€ 8.591	€ 38.393	€ 15.001	€ 23.619	€ 60.525
Totaal	€ 104.265	€ 132.750	€ 118.807	€ 287.737	€ 253.062

Getaxeerde schade grauwe ganzen per jaar in de periode 1 april tot 1 oktober (bron: Bij12, unit Faunazaken)

⁵⁰ Art. 3.1, eerste lid

⁵¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33348-3.html>

⁵² De Afdeling oordeelde 2007 dat dit een redelijk bedrag was om van uit te gaan voor beoordeling van een schade als 'belangrijke schade' (ABRvS 21 maart 2007, nr. 200606996/1, ECLI:NL:RVS:2007:BA1175)

Uit deze gegevens blijkt dat er in negen WBE's een of meerdere jaren belangrijke schade aan gewassen is geweest. De totale schade door overzomerende grauwe ganzen in Overijssel toont vanaf 2014 een stijgende trend. In 2018 is een kleine afname te zien t.o.v. het jaar daarvoor.

Uit gegevens van het Faunafonds (zie figuur 25 op blz. 44 faunabeheerplan) blijkt dat de getaxeerde belangrijke schade in alle maanden van april t/m september plaatsvindt.

Periode	Getaxeerde schade
april	€ 142.102
mei	€ 183.497
juni	€ 221.933
juli	€ 273.446
augustus	€ 45.635
september	€ 30.460

Gecumuleerde getaxeerde schade per maand in de periode 01-10-2014 t/m 31-03-2018 (bron: Bij12, unit Faunazaken)

Uit bovenstaande informatie blijkt dat in de WBE's De IJssellanden, IJsselstreek/Salland, Jachtvereniging Kampen, De Koerkamp, De Noord-Westhoek, Oldebroek/Oosterwolde, D' Oldematen, Steenwijkerwold e.o. en De Weerribben jaar op jaar belangrijke gewasschade getaxeerd wordt. Het is aannemelijk, ook gezien de nog stijgende schade trend in Overijssel, dat dit in de toekomst ook het geval zal zijn.

Voor de alle WBE's wordt een ontheffing aangevraagd. In alle WBE's is in de jaren 2014 t/m 2018 gebruik gemaakt van de Flora en faunawet-ontheffing voor schadebestrijding op ganzen (zie figuur 30 op blz. 50/51 van het Faunabeheerplan).

Door het uitnuttigen van de ontheffing van 3 oktober 2014 om met behulp van afschot schade te beperken, is er in deze WBE's een lagere of geen belangrijke schade ontstaan.

Voor alle WBE's in Overijssel kan daarom een ontheffing verleend worden om grauwe ganzen te schieten om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen.

Kolganzen

Op bladzijde 61 van het faunabeheerplan staat de onderstaande tabel met de getaxeerde schade door kolganzen in de periode 1 april tot 1 oktober.

WBE	2014	2015	2016	2017	2018
De IJssellanden	€ 474	€ 941	€ 0	€ 499	€ 2.463
IJsselstreek/ Salland	€ 787	€ 4.227	€ 2.405	€ 1.963	€ 6.031
Jachtvereniging Kampen	€ 0	€ 0	€ 1.741	€ 420	€ 1.152
De Noord- Westhoek	€ 4.318	€ 6.873	€ 15.445	€ 18.724	€ 8.922
D' Oldematen	€ 2.863	€ 3.913	€ 0	€ 11.183	€ 72
De Weerribben	€ 4.136	€ 5.948	€ 2.462	€ 1.634	€ 2.244
Steenwijkerwold	€ 146	€ 1.280	€ 951	€ 1.633	€ 0
De Koerkamp	€ 0	€ 0	€ 0	€ 383	€ 0
Totaal	€ 12.724	€ 23.182	€ 23.004	€ 36.439	€ 20.884

Getaxeerde schade door kolganzen in de periode 1 april tot 1 oktober in Overijssel (bron: Bij12, unit Faunazaken)

Uit deze gegevens blijkt dat er in acht WBE's in een of meerdere jaren belangrijke schade aan gewassen is geweest. De totale schade door kolganzen in Overijssel toont vanaf 2014 een afwisselende trend.

Uit gegevens van het Faunafonds (zie figuur 39 op blz. 60 faunabeheerplan) blijkt dat de getaxeerde schade belangrijke schade in alle maanden van april tot en met september plaatsvindt.

Periode	Getaxeerde schade
april	€ 50.199
mei	€ 17.850
juni	€ 20.399
juli	€ 20.394
augustus	€ 5.525
september	€ 1.866

Gecumuleerde getaxeerde schade per maand in de periode 01-10-2014 t/m 31-3-2018 (bron: Bij12, unit Faunazaken)

Uit bovenstaande informatie blijkt dat in de WBE's De IJssellanden, IJsselstreek/Salland, Jachtvereniging Kampen, De Noord-Westhoek, D' Oldematen, Steenwijkerwold e.o., De Weerribben en De Koerkamp in meerdere opeenvolgende jaren belangrijke gewasschade getaxeerd wordt. Het is aannemelijk dat dit in de toekomst ook het geval zal zijn. Het blijkt ook dat de schade over de maanden april tot en met september verspreid is.

In de volgende WBE's in de afgelopen beheerperiode (de jaren 2014 t/m 2018) gebruik gemaakt van de ontheffing van de Flora en faunawet-ontheffing voor schadebestrijding op ganzen ten behoeve van voorkoming van belangrijke schade in de volgende 11 WBE's (zie figuur 44 op blz. 65 van het Faunabeheerplan):

IJssellanden, IJsselstreek-Salland, Jachtvereniging Kampen, Noord-Westhoek, Oldematen, Steenwijkerwold e.o., De Weerribben, Salland-Midden, Tussen Vecht & Grens De Akkerlanden, West Twente en De Koerkamp.

Door het uitnutten van de ontheffing van 3 oktober 2014 om met behulp van afschot schade te beperken, is er in deze WBE's een lagere of geen belangrijke schade ontstaan. Voor deze 11 WBE's kan een ontheffing verleend worden om kolganzen te schieten om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen.

Brandganzen

Op bladzijde 31 van het faunabeheerplan staat de onderstaande tabel met de getaxeerde schade door brandganzen in de periode 1 april tot 1 oktober.

WBE	2014	2015	2016	2017	2018
De IJssellanden	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 489,00
IJsselstreek/Salland	€ 415,00	€ 698,00	€ 106,00	€ -	€ -
Jachtvereniging Kampen	€ 608,00	€ 852,00	€ 5.760,00	€ 3.545,00	€ 4.215,00
De Noord- Westhoek	€ 4.599,00	€ 5.029,00	€ 4.939,00	€ 1.481,00	€ 158,00
Oldebroek/Oosterwolde	€ -	€ -	€ -	€ 95,00	€ -
D' Oldematen	€ 955,00	€ 3.786,00	€ -	€ 1.996,00	€ 2.248,00
De Weerribben	€ 244,00	€ 965,00	€ 350,00	€ -	€ 153,00
Steenwijkerwold e.o.	€ 77,00	€ 152,00	€ 132,00	€ -	€ -
West Twente	0	€ -	€ -	€ -	€ 1.050,00
Totaal	€ 6.898,00	€ 11.482,00	€ 11.287,00	€ 7.117,00	€ 8.313,00

Getaxeerde schade brandganzen per jaar in de periode 1 april tot 1 oktober in Overijssel (bron: Bij12, unit Faunazaken)

Uit deze gegevens blijkt dat er in acht WBE's in een of meerdere jaren belangrijke schade aan gewassen geweest is. De totale schade door overzomerende brandganzen in Overijssel toont vanaf 2014 een wisselende trend.

Uit gegevens van het Faunafonds (zie blz. 30 faunabeheerplan) blijkt dat de getaxeerde schade belangrijke schade in de maanden van april t/m september plaatsvindt. In de maanden augustus en september is echter geen noemenswaardige schade getaxeed.

Periode	Getaxeerde schade
april	€ 18.931
mei	€ 11.483
juni	€ 10.185
juli	€ 4.158
augustus	€ 40
september	€ 262

Getaxeerde schade per maand in de periode 01-04-2014 t/m 31-09-2018 (bron: Bij12, unit Faunazaken)

Uit bovenstaande informatie blijkt dat in de acht WBE's De IJssellanden, IJsselstreek/Salland, Jachtvereniging Kampen, De Noord-Westhoek, D' Oldematen, De Weerribben, Steenwijkerwold e.o. en West Twente belangrijke gewasschade getaxeed wordt. Het is aannemelijk dat dit in de toekomst ook het geval zal zijn. Het blijkt dat de schade over de maanden april tot en met juli verspreid is.

In de afgelopen beheerperiode (de jaren 2014 t/m 2018) is gebruik gemaakt van de ontheffing van de Flora en faunawet-ontheffing voor schadebestrijding op ganzen ten behoeve van voorkoming van belangrijke schade in de volgende elf WBE's (zie figuur 16 op blz. 35 van het Faunabeheerplan):

De IJssellanden, De Noord-Westhoek, Vechtstromen, De Weerribben, D' Oldematen, IJsselstreek/Salland, Jachtvereniging Kampen, Salland Midden, Steenwijkerwold e.o., Tussen Grens en Vecht De Akkerlanden en De Koerkamp.

Door het uitnutten van de ontheffing van 3 oktober 2014 om met behulp van afschot schade te beperken, is er in elf WBE's in de beheerperiode 2014-2019 een lagere of geen belangrijke schade ontstaan (zie ook figuur 13 op blz. 31 van het Faunabeheerplan Overijssel).

Voor onderstaande 12 WBE's is een ontheffing aangevraagd, en kan in de maanden april tot en met juli een ontheffing verleend worden om brandganzen te schieten, om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen:

De IJssellanden, IJsselstreek/Salland, Jachtvereniging Kampen, De Noord-Westhoek, D'Oldematen, De Weerribben, De Vechtstromen, Salland Midden, Steenwijkerwold e.o., Tussen Grens en Vecht De Akkerlanden, West Twente en De Koerkamp.

In de maanden augustus en september is geen noemenswaardige schade getaxeerd voor brandganzen. Voor die maanden verlenen wij daarom geen ontheffing.

Conclusie

Uit bovenstaande gegevens blijkt dat aan het vereiste van belangrijke schade voldaan is, omdat de dreiging van belangrijke schade concreet is, en/of in het verleden gebruik gemaakt is van de methode verjaging met behulp van ondersteunend afschot.⁵³ Ondanks het gebruik van deze methode is in de meeste aangevraagde WBE's toch nog belangrijke gewasschade ontstaan.

In de maanden augustus en september is echter geen noemenswaardige schade getaxeerd voor *brandganzen*. Voor die maanden verlenen wij daarom geen ontheffing.

Belangrijke schade en belangrijk dreigende schade door foeragerende grauwe ganzen en kolganzen van april t/m september en voor brandganzen van april tot en met juli achten wij daarom aannemelijk.

B1.3 Toetsing treffen van preventieve maatregelen

De wet bepaalt dat een ontheffing uitsluitend wordt verleend als er geen andere bevredigende oplossing bestaat. In ons Kader Faunabeheerplan 2019-2024 (blz. 3 en 4) staat wat wij verstaan onder preventieve maatregelen. Dit zijn alle maatregelen die als doel hebben schade aan één of meer van de wettelijke belangen te voorkomen of te beperken. Dat kan op verschillende manieren:

1. zonder bestrijding van schadeveroorzakende dieren: de belanghebbende bij een van de beschermde belangen treft maatregelen om schade te voorkomen door bijvoorbeeld afscherming van grond en wegbeheer;
2. door verstoren en/of verjagen van schadeveroorzakende dieren;
3. door afschot van schadeveroorzakende dieren.

Dit onderscheid en de volgorde daarin is van belang omdat een volgende 'trap' alleen gebruikt mag worden als de voorgaande onvoldoende resultaat oplevert. Daarbij mag de proportionaliteit tussen de te nemen maatregelen en de te voorkomen (dreigende) schade meewegen.

Onder preventieve middelen (dwz. bevredigende middelen waarmee gewasschade voorkomen kan worden anders dan afschot) waarvan de Wet stelt dat deze eerst voldoende uitgenut moeten zijn, voordat verjaagd, gevangen of gedood mag worden, verstaan wij de middelen/methoden om de percelen *onaantrekkelijk* en/of *onbereikbaar* voor ganzen te maken, of niet dodelijke verjagingsmiddelen.

Er bestaan veel middelen en methoden om groepen foeragerende ganzen te verjagen, of om percelen met gewassen onaantrekkelijk te maken. Met enige regelmaat worden nieuwe middelen en methoden

⁵³ Uitspraak Raad van State van 1 mei 2013, ECLI:NL:RVS:2013:BZ9067, zaaknummer 201202095/1/A3

bedacht. Een uitgebreide lijst van preventieve maatregelen wordt beschreven in de 'Faunaschade PreventieKit' van het bureau Faunazaken van BIJ12.⁵⁴

Ganzen wennen snel aan deze preventieve maatregelen wanneer blijkt dat hier geen werkelijk gevaar van uitgaat. Uit het onderzoek van Buij e.a. uit 2018 naar schadesoorten en schadepreventie blijkt dat er nog geen enkel verjagingsmiddel is dat zonder de gewenning van ganzen kon zorgen voor een effectieve en structurele vermindering van gewasschade.⁵⁵ Verjaging is met name effectief in combinatie met afschot.⁵⁶ Volgens de Faunabeheereenheid zijn als preventieve maatregel om schade aan gewassen te voorkomen, zowel visuele als akoestische middelen ingezet (o.a. linten, vogelverschrikkers, vlaggen, menselijke verjaging). Zie voor een overzicht van het type en het aantal getroffen preventieve maatregelen Bijlage 2 van het Faunabeheerplan.

Een voorwaarde voor agrariërs om in aanmerking te komen voor een financiële schadevergoeding door Faunazaken is het treffen van preventieve maatregelen. Deze richtlijn is ook van toepassing op 'verjaging van ganzen met behulp van ondersteunend afschot'. De randvoorwaarden voor schade-uitkering zijn dan:^{57 58}

- minimaal twee keer per week schadebestrijden door middel van afschot van de schadeveroorzakende diersoort in de periode dat er schade wordt veroorzaakt;
- op grotere percelen, bij kwetsbare gewassen, of bij veel schadeveroorzakers moet u een grotere inspanning leveren (hogere frequentie); ook de inzet van meerdere schadebestrijders (meer geweren) ligt dan voor de hand.

In onze *Beleidsregel Natuur Overijssel 2017* staat dat wij van de grondgebruiker verwachten dat deze al het mogelijke wat in redelijkheid en billijkheid van hem kan worden verwacht heeft ondernomen, om schade zoveel mogelijk te voorkomen of beperken. Maatregelen of inspanningen die worden verwacht zijn:

- a. voor kwetsbare gewassen de inzet van zowel visuele als akoestische middelen in voldoende aantallen;
- b. voor kapitaalintensieve teelten de inzet van een deugdelijk raster als de schade wordt aangericht door in het wild levende, beschermde vogels of dieren;
- c. voor overige gewassen verjaging door menselijke aanwezigheid;
- d. alternatieve middelen waarvan het gebruik vooraf schriftelijk aan Gedeputeerde Staten is voorgelegd en zij daarmee heeft ingestemd.⁵⁹

Ter ondersteuning van bovenstaande werende en verjagende maatregelen dient als aanvulling adequaat gebruik gemaakt te worden van het verjagingsmiddel *verjaging met behulp van ondersteunend afschot*. In onze *Beleidsregel Natuur Overijssel 2017* hebben wij in artikel 6.3 lid. 3 de volgende randvoorwaarde opgenomen om gewasschade door ganzen te beperken en in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming in de schade:

"Van een verleende ontheffing moet adequaat gebruik worden gemaakt. Dit houdt in dat minimaal twee keer per week aan verjaging ondersteunend afschot, of pogingen tot afschot, dient plaats te vinden."⁶⁰

⁵⁴ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/faunaschade-preventiekit-fpk/>

⁵⁵ Buij R., e.a. *Overzicht onderzoek schadesoorten in Nederland en Leidraad beoordeling onderzoek wildschade*, 2018 (blz. 5)

⁵⁶ Zie bijlage 1 Faunabeheerplan Overijssel 2014-2019

⁵⁷ <https://www.bij12.nl/assets/Faunaschade-Preventie-Kit-Ganzen-3.2-20161220.pdf> (blz. 7)

⁵⁸ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/tegemoetkoming-faunaschade/beleidsregels-tegemoetkoming-faunaschade/adequaate-gebruik-ontheffing/>

⁵⁹ http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Historie/Overijssel/601023/CVDR601023_4.html

⁶⁰ http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Historie/Overijssel/601023/CVDR601023_4.html

Op 3 oktober 2014 heeft de provincie Overijssel aan de FBE een ontheffing verleend voor het doden van grauwe, kol- en brandganzen met het geweer ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen. Een voorwaarde uit die ontheffing was dat op percelen met schadegevoelige gewassen (met uitzondering van grasland, graszaad en graan vanaf zes maanden na inzaai) tenminste één visueel- en tenminste één akoestisch-verjagingsmiddel, zoals beschreven in de beleidsregels van het Faunafonds genomen moest zijn voordat geschoten mocht worden.

In de afgelopen beheerperiode zijn in de zomerperiode de volgende aantallen ganzen geschoten:

Grauwe gans	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal	5618	4380	2284	3727	2172

Aantallen geschoten grauwe ganzen in de periode 1 april tot 1 oktober in Overijssel⁶¹

Kolgans	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal	50	81	18	72	53

Aantallen geschoten kolganzen in de periode 1 april tot 1 oktober in Overijssel⁶²

Brandgans	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal	241	156	55	76	61

Aantallen geschoten brandganzen in de periode 1 april tot 1 oktober (bron: FRS)⁶³

Visuele en akoestische verjagingsmiddelen zijn door de grondgebruikers gebruikt om ganzen te verjagen. Aanvullend daarop is adequaat gebruik gemaakt van de ontheffing van het methode verjagen met ondersteunend afschot (anders was de grondgebruiker niet in aanmerking gekomen voor een schade-uitkering). Desondanks blijkt uit de rapportages van de FBE over het gebruik van de ontheffingen in de afgelopen jaren dat belangrijke schade aan gewassen nog steeds aanzienlijk is.⁶⁴

Met het treffen van bovenstaande redelijke en billijke maatregelen zijn de middelen/methoden om het agrarisch grasland *onaantrekkelijk* te maken voor de aangevraagde ganzensoorten voldoende uitgenut.

Gelet op grote schade is het noodzakelijk om naast visuele en akoestische verjagingsmiddelen aanvullend van het verjagingsmiddel ondersteunend afschot gebruik te kunnen maken.

Andere maatregelen, zoals bijvoorbeeld het overnetten van agrarisch land, zijn niet functioneel of onwenselijk vanwege andere fauna die zich op de graslanden bevinden. Dit zijn disproportionele maatregelen en zijn dan ook geen bevredigende alternatieven.

Voorschrift 10 in deze ontheffing borgt dat eerst de niet dodelijke preventieve maatregel genomen worden om schade aan gewassen te voorkomen (visuele als akoestische middelen), voordat tot afschot overgegaan wordt.

B1.4 Toetsing gunstige staat van instandhouding

Volgens de Wnb mogen de schadebeheer en bestrijdingsmaatregelen niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort (artikel 3.3 lid 4c). En in een ontheffing moet voor vogels de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt aangetoond worden (artikel 3.3 lid 5c).

⁶¹ Faunabeheerplan bladzijde 50/51

⁶² Faunabeheerplan bladzijde 65

⁶³ Faunabeheerplan bladzijde 35

⁶⁴ Totale schade 2018 voor Grauwe-, kol- en brandgans: 282.259,- Euro

De Grauwe gans, Kolgans en Brandgans zijn geen soorten die op de Rode Lijst vermeld worden, en worden daarmee niet aangemerkt als een kwetsbare soort die in haar voortbestaan bedreigd wordt. Volgens Sovon is de staat van instandhouding van de drie ganzensoorten 'gunstig'. Sovon beoordeelt de (toekomstige) staat van instandhouding van de grauwe gans, kolgans en brandgans als broedvogel in Nederland als gunstig, dat wil zeggen tussen 1990 en 2018 een significante toename van >5% per jaar.⁶⁵ Uit de beoordeling van Sovon, mede in relatie tot het aantal afgeschoten vogels (zie paragraaf B1.3), blijkt dat de staat van instandhouding in de afgelopen beheerplanperiode geen gevaar gelopen heeft.

Daarnaast worden in de zomerperiode de aantallen ganzen en de geschoten ganzen middels een 'hand aan de kraan' principe en 'realtime' gemonitord. De FBE dient het aantal afgeschoten ganzen in FRS te monitoren.

Om te borgen dat het aantal overzomerende brandganzen niet onder de aantallen van 2005 komen, wordt het "hand-aan-de-kraan-principe" gehanteerd. Dit houdt in dat het verschil in aantal ganzen tussen de laatste zomertelling en het aantal van 2005 geschoten mag worden. Indien uit de afschotgegevens in het Faunaregistratiesysteem (FRS) blijkt dat het maximale aantal ganzen geschoten is, worden de beheer en/of schadebestrijdingsmaatregelen aangepast.

De afschotgegevens dienen binnen 7 dagen in het FRS ingevoerd te worden, waardoor er sprake is van het "real-time" registreren van gegevens. De FBE dient het aantal geschoten ganzen te monitoren. Indien door het schieten van brandganzen het door de provincie vastgestelde minimumaantal overzomerende ganzen in Overijssel behaald wordt (aantallen 2005) dient de FBE dit te signaleren, en daarna meteen te rapporteren aan de provincie. Aan deze monitoring wordt invulling gegeven door:⁶⁶

- Bijhouden van afschotgegevens in het faunaregistratiesysteem en periodiek te rapporteren aan de provincie.
- Jaarlijkse zomertellingen uit te voeren door de WBE-gebieden conform het protocol zomertelling ganzen van de landelijke technische werkgroep zomertelling ganzen (april, 2012, bijlage 3 Faunabeheerplan).

Om dit te borgen hebben wij voorschrift 11 tot en met 15 opgenomen.

De doelstelling van schadebeheer en bestrijding van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen is voor deze beheerplanperiode dezelfde als voor de vorige (2014-2019). Met de huidige ontheffing wordt dus geen intensivering van afschot voorgestaan ten opzichte van de ontheffing die voor de afgelopen beheerperiode afgegeven was.

Conclusie

De (toekomstige) staat van instandhouding in Overijssel, voor de grauwe gans, brandgans en kolgans als broedvogel is gunstig te noemen. Dit omdat de aantallen toenemen en de aantallen voldoende hoog zijn. Omdat er beperkingen in afschot aan de ontheffing gekoppeld zijn, en afschot in de toekomst niet geïntensiveerd wordt, en het schadebeheer gemonitord wordt, komt de (toekomstige) staat van instandhouding door het gebruik van deze ontheffing in Overijssel niet in gevaar.

B1.5 Toetsing Faunabeheerplan

Volgens het 'Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024' is het doel van het beheer het voorkomen en beperken van schade. Doel van de schadebestrijding is om de schade veroorzaakt door overzomerende ganzen (april t/m september) te beperken tot het schadeniveau van 2005 en te verzekeren dat de gunstige staat van instandhouding van de ganzen niet in gevaar komen. Het Faunabeheerplan geeft aan dat voor het jaar 2005 het volgende aantal ganzen is vastgesteld:

⁶⁵ www.sovon.nl

⁶⁶ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 36

- grauwe ganzen 13.654 ⁶⁷
- kolganzen 188 ⁶⁸
- brandganzen 520 ⁶⁹

Het Faunabeheerplan geeft aan dat middelen en methoden om schade door brand-, kol- en grauwe ganzen te bestrijden zijn: het gebruik van het geweer van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang, t.b.v. ondersteunend afschot voor de volgende WBE-gebieden waar schade is getaxeerd in de afgelopen beheerperiode en/of gebruik gemaakt is van de ontheffing ten behoeve van voorkoming van belangrijke schade.

Grauwe gans	Kolganzen	Brandganzen
zomer	zomer	zomer
Alle WBE's in Overijssel	De IJssellanden	De IJssellanden
	IJsselstreek Salland	IJsselstreek Salland
	Jachtvereniging Kampen	Jachtvereniging Kampen
	De Noord-Westhoek	De Noord-Westhoek
	D' Oldematen	D' Oldematen
	Steenwijkerwold e.o.	De Weerribben
	De Weerribben	De Vechtstromen
	Salland-Midden	Salland Midden
	Tussen Grens en Vecht De Akkerlanden	Steenwijkerwold e.o.
	West Twente	Tussen Grens en Vecht De Akkerlanden
	De Koerkamp	West Twente
		De Koerkamp

Het aanvraagformulier van de FBE geeft aan dat het gebruiken van akoestische lokmiddelen en kunststof lokkers (lokganzen) voor grauwe, kol- en brandganzen in de periode 1 april tot 1 oktober gewenst is. Dit is in lijn met het Faunabeheerplan.⁷⁰

De doelstelling zoals beschreven in het Faunabeheerplan komen overeen met de doelstellingen zoals beschreven in het provinciale 'Kader Faunabeheerplan 2019-2014'.⁷¹

De aangevraagde ontheffing kan op basis van het vigerende Faunabeheerplan van Overijssel verleend worden.

B1.6 Toetsing gebruikte middelen en methoden

In artikel 3.3 lid 5 van de Wnb staat dat in een ontheffing in elk geval voorschriften opgenomen worden en regels gesteld over:

⁶⁷ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 42

⁶⁸ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 58

⁶⁹ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 28

⁷⁰ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, blz. 38

⁷¹ Kader Faunabeheerplan 2019-2014, versie 16 april 2018; 2018/0226835 Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Overijssel op 24 april 2018 (blz. 19)

- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;
- b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt; en,
- c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

De Faunabeheereenheid heeft een aanvraag ingediend voor het schieten van Grauwe, Kol- en Brandgans van een uur voor zonsopkomst tot en met een uur na zonsondergang.

Het beoogde doel van schieten in de nachtperiode is efficiënter van de schadebestrijdingsmethode (verjaging met ondersteunend afschot) gebruik te maken, waardoor schade aan gewassen beter voorkomen kan worden. Ganzen beginnen namelijk al een uur voor zonsopkomst op de percelen met schadegevoelige gewassen te foerageren, en foerageren tot na zonsondergang.⁷²

In het Besluit natuurbescherming (Bnb) staan in artikel 3.9 de middelen, methoden en installaties die voor het vangen en doden van vogels gebruikt mogen worden. In artikel 3.9 eerste lid onderdeel a van het Bnb staat dat een 'geweer' een aangewezen middel is voor het doden van vogels. In artikel 3.9 tweede lid onderdeel e sub 4 van het Bnb staat dat het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang gebruikt mag worden. Dit biedt de wettelijke grondslag voor het schieten in de nachtperiode.⁷³

De methode 'schieten in de nachtperiode' heeft als beoogd doel het efficiënter uitvoeren van de schadebestrijding. Het doel van het schieten in de nachtperiode is de inspanning van de schadebestrijders te vergemakkelijken en te vereenvoudigen. Door schadebestrijding in het nachtelijke uur toe te staan, kunnen jagers de schade direct bestrijden op het moment dat het ontstaat, en niet pas een uur later.

De FBE vraagt het gebruik van kunststof lokvogels en van akoestische lokmiddelen voor het doden van Grauwe, Kol- en Brandgans aan, voor de periode 1 april tot 1 oktober.

In artikel 3.9 tweede lid onderdeel c van het Besluit natuurbescherming staat dat bij het vangen of doden van vogels gebruik gemaakt mag worden van lokvogels. In artikel 3.9 tweede lid onderdeel d staat dat bij het vangen of doden van vogels gebruik gemaakt mag worden van een middel waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt.

Als er ganzen binnen schootsafstand van de jagers en het schadeperceel zijn, dit is tussen de 20 en 30 meter, dan wordt een enkele gans geschoten. Het beoogde doel van lokvogels is niet de ganzen te lokken naar percelen waar zij normaliter niet zouden komen. Het doel van de lokganzen is de ganzen die toch al naar de schadepercelen trekken zo goed mogelijk onder schot te krijgen.⁷⁴

Om te borgen dat de duur en periode van het schieten in het nachtelijke uur op de aangevraagde wijze gebeurt, nemen wij voorschrift 4 op. Om te borgen dat alleen de aangevraagde lokmiddelen gebruikt worden, nemen wij voorschrift 5 op. Om te borgen dat het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt en om te borgen dat de gebruikte middelen en methoden proportioneel zijn, nemen wij voorschriften op over:

⁷² Ganzen brengen de nacht op open water door, en in de schemer en dagperiode foerageren ze op voedselterreinen op land. In dit geval is dat op percelen met kwetsbare agrarische gewassen. De ganzen vliegen in de schemerperiode 's ochtends en 's avonds tussen hun slaapplaats en foerageerplaats.

⁷³ Wettelijke verantwoording schieten in de nachtperiode is de volgende:

Artikel 3.3, eerste lid Wnb biedt GS de mogelijkheid om ontheffing te verlenen van het verbod om o.a. ganzen te doden;

Artikel 3.3, vijfde lid Wnb geeft aan dat in de ontheffing het middel, de methode, tijd en plaats geregeld moeten worden;

Artikel 3.9, Bnb is uitwerking van artikel 3.3, vijfde lid Wnb en regelt welke middelen (eerste lid) en methoden (tweede lid) voor het doden van ganzen zijn aangewezen. Dat zijn onder meer het geweer (eerste lid onder a) en het gebruik van het geweer voor zonsopgang of na zonsondergang (tweede lid onder e, vierde punt);

Artikel 3.16, eerste lid onder a Bnb geeft aan dat het verboden is om voor zonsopgang of na zonsondergang het geweer te gebruiken;

Artikel 3.26, derde lid Wnb biedt de mogelijkheid om bij het verlenen van ontheffing o.b.v. artikel 3.3, eerste lid Wnb ook ontheffing te verlenen van de verboden die krachtens de regels op grond van artikel 3.26, tweede lid Wnb zijn gesteld (de artikelen 3.12 t/m 3.17 Bnb zijn de uitwerking van de regels als bedoeld in artikel 3.26, tweede lid Wnb).

⁷⁴ Zie ook uitspraak Raad van State ECLI:NL:RVS:2018:1196, van 11 april 2018; nr. 201703318/1/A3

- een doelaantal op dat is gekoppeld aan de aantallen uit 2005;
- een registratieverplichting van de afschot; en,
- een meldingsplicht en een monitoringsverplichting.

Dit is geborgd in voorschrift 6, en 10 t/m 15.

B1.7 Toetsing aan wettelijk belang

U vraagt een ontheffing aan voor het gebruik van het geweer en van aanvullende middelen en methoden voor het doden van grauwe, kol- en brandganzen vanwege het wettelijke belang:⁷⁵

“Het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen”.

Uit de aangeleverde schadecijfers blijkt dat er voor grauwe ganzen een trendmatige toename in schade aan gewassen is, en voor kol- en brandganzen geen duidelijke trend valt vast te stellen (zie paragraaf B1.2). Dit ondanks het feit dat de afgelopen beheerperiode van de vigerende ontheffing voor het bestrijden van schade aan gewassen door foeragerende ganzen gebruik gemaakt is. De toegestane middelen en methoden (akoestische en visuele verjagingsmiddelen en het schieten van foeragerende ganzen) hebben onvoldoende effect gehad om de belangrijke schade aan gewassen te voorkomen.

De FBE heeft aangetoond dat er een noodzaak is voor het inzetten van het geweer inclusief de aanvullende methode om belangrijke schade aan gewassen terug te dringen. Wij achten de nu aangevraagde middelen en methoden proportioneel, effectief en efficiënt voor het doel om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen.

Wij zijn van oordeel dat het wettelijk belang, zoals weergegeven in de aanvraag, voldoende is aangetoond.

B1.8 Eindconclusie toetsing

De gevraagde ontheffing van de verbodsbepalingen voor de genoemde soorten kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten worden niet aangetast.

B1.9 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb⁷⁶. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

Ook dient eenieder bij het gebruik van middelen voor het doden van dieren te voorkomen dat het dier onnodig lijdt⁷⁷.

C SLOTCONCLUSIE

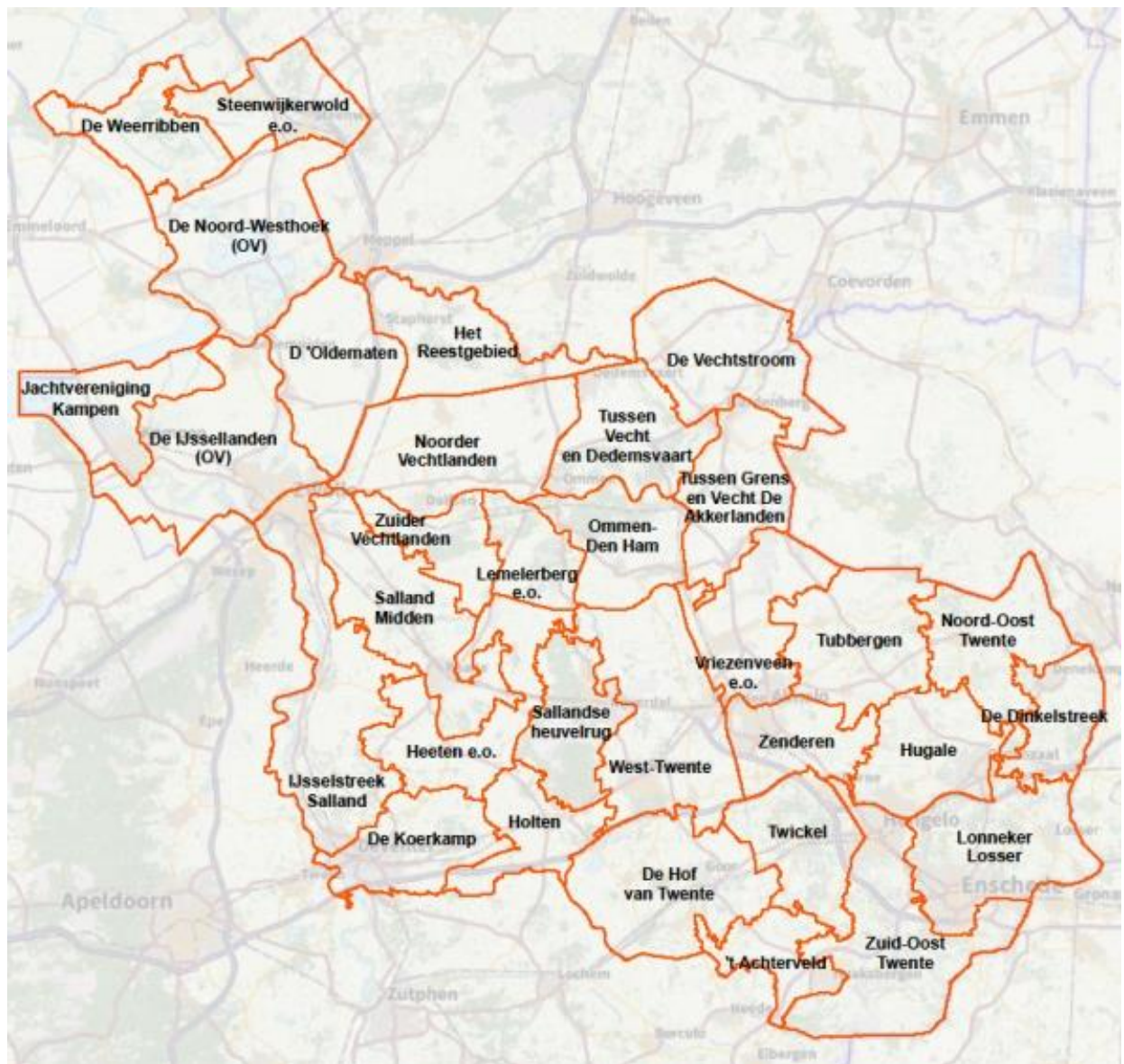
Er zijn geen belemmeringen om de aangevraagde ontheffing voor het te verlenen. Aan de ontheffing zijn voorwaarden verbonden.

⁷⁵ Op grond van artikel 3.17 eerste lid onder a3°

⁷⁶ Art. 1.11, eerste en tweede lid

⁷⁷ Art. 3.24, eerste lid

Bijlage II. PLATTEGROND WBE'S OVERIJSSSEL

Bijlage III. Uitsplitsing schadecijfers

aanvang schade	soort	gewas	taxbedrag diersoort	postcode		woonplaats	WBenaam
1-04-14	kolgans	grasland, blijvend	292	8355	VD	Giethoorn	Noord-Westhoek
1-04-14	kolgans	grasland, blijvend	292	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
1-04-14	grauwe gans	grasland, blijvend	293	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
1-04-14	grauwe gans	grasland, blijvend	410	8355	VD	Giethoorn	Noord-Westhoek
1-04-14	grauwe gans	grasland, blijvend	3159	8373	ED	Blankenham	Weerribben
1-04-14	kolgans	grasland, blijvend	3159	8373	ED	Blankenham	Weerribben
10-04-14	kolgans	grasland, blijvend	787	8121	PA	Olst	IJsselstreek -Salland
10-04-14	grauwe gans	grasland, blijvend	3152	8121	PA	Olst	IJsselstreek -Salland
15-04-14	kolgans	grasland, blijvend	553	8355	VC	Giethoorn	Noord-Westhoek
15-04-14	grauwe gans	grasland, blijvend	554	8355	VC	Giethoorn	Noord-Westhoek
15-04-14	brandgans	grasland, blijvend	4431	8355	VC	Giethoorn	Noord-Westhoek
19-04-14	grauwe gans	grasland, blijvend	351	8131	PG	Wijhe	IJsselstreek -Salland
30-04-14	grauwe gans	grasland, blijvend	396	8019	AZ	Zwolle	IJsselstreek -Salland
30-04-14	grauwe gans	grasland, blijvend	718	8263	AW	Kampen	Jachtvereniging Kampen
30-04-14	grauwe gans	grasland, blijvend	845	8019	AZ	Zwolle	IJsselstreek -Salland
30-04-14	grauwe gans	grasland, blijvend	2059	7951	KW	Staphorst	Oldematen
7-05-14	grauwe gans	grasland, blijvend	344	8121	SH	Olst	IJsselstreek -Salland
16-05-14	grauwe gans	mais snijmais	1415	8019	AZ	Zwolle	IJsselstreek -Salland
20-05-14	grauwe gans	grasland, blijvend	2746	7946	KE	Wanneperveen	Noord-Westhoek
22-05-14	kolgans	grasland, blijvend	285	8061	PN	Hasselt	Oldematen
22-05-14	grauwe gans	grasland, blijvend	570	8061	PN	Hasselt	Oldematen
22-05-14	brandgans	grasland, blijvend	860	8061	PN	Hasselt	Oldematen
22-05-14	kolgans	grasland, blijvend	2578	8061	PN	Hasselt	Oldematen
22-05-14	grauwe gans	grasland, blijvend	5158	8061	PN	Hasselt	Oldematen
24-05-14	kolgans	grasland, nieuw ingezaaid	760	8343	VA	Zuidveen	Noord-Westhoek
24-05-14	grauwe gans	grasland, nieuw ingezaaid	6843	8343	VA	Zuidveen	Noord-Westhoek
27-05-14	grauwe gans	grasland, blijvend	7920	8343	XH	Zuidveen	Noord-Westhoek

28-05-14	grauwe gans	grasland, blijvend	3868	8356	VX	Blokszyl	Noord-Westhoek
1-06-14	kolgans	grasland, blijvend	831	8361	EW	IJsselham	Weerribben
1-06-14	grauwe gans	grasland, blijvend	2326	8361	EW	IJsselham	Weerribben
2-06-14	grauwe gans	grasland, blijvend	3947	8121	SN	Olst	IJsselstreek -Salland
3-06-14	grauwe gans	grasland, blijvend	1242	8121	PA	Olst	IJsselstreek -Salland
7-06-14	grauwe gans	grasland, blijvend	1320	8376	EE	Ossenzyl	Weerribben
12-06-14	kolgans	grasland, blijvend	1362	8356	VX	Blokszyl	Noord-Westhoek
12-06-14	grauwe gans	grasland, blijvend	5449	8356	VX	Blokszyl	Noord-Westhoek
17-06-14	grauwe gans	grasland, blijvend	713	8371	TC	Scheerwolde	Weerribben
18-06-14	grauwe gans	grasland, blijvend	596	8355	VD	Giethoorn	Noord-Westhoek
20-06-14	grauwe gans	grasland, blijvend	1925	8355	VC	Giethoorn	Noord-Westhoek
21-06-14	grauwe gans	grasland, blijvend	1998	8035	PG	Zwolle	Oldematen
23-06-14	grauwe gans	grasland, blijvend	2018	8035	PR	Zwolle	IJssellanden De
30-06-14	kolgans	grasland, blijvend	401	8326	BP	St. Jans klooster	Noord-Westhoek
30-06-14	grauwe gans	grasland, blijvend	1606	8326	BP	St. Jans klooster	Noord-Westhoek
1-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	2063	8326	AD	Sint Jans klooster	Noord-Westhoek
2-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	1478	7946	KE	Wanneperveen	Noord-Westhoek
8-07-14	brandgans	grasland, blijvend	415	8017	BV	Zwolle	IJsselstreek -Salland
8-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	1320	8355	CN	Giethoorn	Noord-Westhoek
8-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	1426	8355	VH	Giethoorn	Noord-Westhoek
8-07-14	grauwe gans	mais snijmais	2688	7946	LJ	Wanneperveen	Noord-Westhoek
8-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	3730	8017	BV	Zwolle	IJsselstreek -Salland
10-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	452	7581	PH	Losser	Lonneker Losser
10-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	3660	8356	VZ	Blokszyl	Noord-Westhoek
13-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	830	8263	AW	Kampen	Jachtvereniging Kampen
15-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	2376	8356	VX	Blokszyl	Noord-Westhoek
16-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	1742	8356	VW	Blokszyl	Noord-Westhoek
16-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	3323	8061	RE	Hasselt	IJssellanden De
21-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	1853	8274	AB	Wilsum	IJssellanden De

23-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	251	8121	RN	Olst	IJsselstreek -Salland
25-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	877	8326	BR	St. Jans klooster	Noord-Westhoek
30-07-14	grauwe gans	grasland, blijvend	1162	8356	VZ	Blokkzijl	Noord-Westhoek
1-08-14	grauwe gans	grasland, blijvend	1377	8361	EV	IJsselham	Weerribben
2-08-14	brandgans	grasland, blijvend	608	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
2-08-14	grauwe gans	grasland, blijvend	2428	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
8-08-14	kolgans	grasland, blijvend	950	8356	VX	Blokkzijl	Noord-Westhoek
8-08-14	grauwe gans	grasland, blijvend	951	8356	VX	Blokkzijl	Noord-Westhoek
25-08-14	kolgans	grasland, blijvend	316	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De
25-08-14	grauwe gans	grasland, blijvend	991	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De
30-08-14	grauwe gans	grasland, blijvend	1188	7946	LJ	Wanneperveen	Noord-Westhoek
26-09-14	grauwe gans	grasland, nieuw ingezaaid	4052	8355	BZ	Giethoorn	Noord-Westhoek
4-04-15	kolgans	grasland, blijvend	512	8343	XH	Zuidveen	Noord-Westhoek
4-04-15	grauwe gans	grasland, blijvend	1025	8343	XH	Zuidveen	Noord-Westhoek
4-04-15	grauwe gans	grasland, blijvend	4989	8121	SN	Olst	IJsselstreek -Salland
7-04-15	kolgans	grasland, blijvend	603	8361	EW	IJsselham	Weerribben
7-04-15	grauwe gans	grasland, blijvend	4831	8361	EW	IJsselham	Weerribben
13-04-15	grauwe gans	grasland, blijvend	898	8131	PA	Wijhe	IJsselstreek -Salland
13-04-15	kolgans	grasland, blijvend	2511	8131	PA	Wijhe	IJsselstreek -Salland
19-04-15	grauwe gans	grasland, blijvend	1621	8035	PR	Zwolle	IJssellanden De
19-04-15	kolgans	grasland, blijvend	3913	8035	PR	Zwolle	IJssellanden De
22-04-15	kolgans	grasland, blijvend	579	8281	PS	Genemuiden	IJssellanden De
25-04-15	brandgans	grasland, blijvend	587	8361	EW	IJsselham	Weerribben
25-04-15	kolgans	grasland, blijvend	2932	8361	EW	IJsselham	Weerribben
25-04-15	grauwe gans	grasland, blijvend	8211	8361	EW	IJsselham	Weerribben
30-04-15	grauwe gans	grasland, blijvend	14732	8362	VB	Nederland	Weerribben
6-05-15	kolgans	grasland, blijvend	2559	8361	EV	IJsselham	Weerribben
6-05-15	grauwe gans	grasland, blijvend	4755	8361	EV	IJsselham	Weerribben
9-05-15	grauwe gans	grasland, blijvend	607	8355	VC	Giethoorn	Noord-Westhoek

9-05-15	kolgans	grasland, blijvend	607	8355	VC	Giethoorn	Noord-Westhoek
9-05-15	brandgans	grasland, blijvend	4858	8355	VC	Giethoorn	Noord-Westhoek
25-05-15	grauwe gans	grasland, nieuw ingezaaid	4640	8035	PR	Zwolle	IJssellanden De
28-05-15	grauwe gans	grasland, blijvend	493	8121	DV	Olst	IJsselstreek -Salland
1-06-15	kolgans	grasland, blijvend	1108	8356	VX	Blokkzijl	Noord-Westhoek
1-06-15	kolgans	grasland, blijvend	1315	8356	VX	Blokkzijl	Noord-Westhoek
1-06-15	grauwe gans	grasland, blijvend	1436	8281	PK	Genemuiden	Jachtvereniging Kampen
1-06-15	grauwe gans	grasland, blijvend	1664	8356	VX	Blokkzijl	Noord-Westhoek
1-06-15	grauwe gans	grasland, blijvend	5262	8356	VX	Blokkzijl	Noord-Westhoek
9-06-15	grauwe gans	grasland, blijvend	3056	8035	PG	Zwolle	Oldematen
12-06-15	grauwe gans	grasland, blijvend	5040	8343	XH	Zuidveen	Noord-Westhoek
13-06-15	brandgans	grasland, blijvend	852	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
13-06-15	grauwe gans	grasland, blijvend	1988	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
17-06-15	brandgans	grasland, blijvend	3786	8061	PN	Hasselt	Oldematen
17-06-15	grauwe gans	grasland, blijvend	6036	8061	PN	Hasselt	Oldematen
18-06-15	grauwe gans	grasland, blijvend	2495	8326	AD	Sint Jansklooster	Noord-Westhoek
19-06-15	grauwe gans	grasland, blijvend	1260	8355	VD	Giethoorn	Noord-Westhoek
22-06-15	kolgans	grasland, blijvend	1134	8361	EW	IJsselham	Weerribben
22-06-15	grauwe gans	grasland, blijvend	3175	8361	EW	IJsselham	Weerribben
29-06-15	grauwe gans	grasland, blijvend	568	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De
3-07-15	kolgans	grasland, blijvend	1915	8343	VA	Zuidveen	Noord-Westhoek
3-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	2873	8343	VA	Zuidveen	Noord-Westhoek
5-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	4082	8121	PA	Olst	IJsselstreek -Salland
9-07-15	kolgans	grasland, blijvend	282	8356	VZ	Blokkzijl	Noord-Westhoek
9-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	3176	8356	VZ	Blokkzijl	Noord-Westhoek
13-07-15	kolgans	grasland, blijvend	982	8356	VX	Blokkzijl	Noord-Westhoek
13-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	1515	8019	AZ	Zwolle	IJsselstreek -Salland
13-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	3932	8356	VX	Blokkzijl	Noord-Westhoek
15-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	4410	8356	VZ	Blokkzijl	Noord-Westhoek

16-07-15	brandgans	grasland, blijvend	303	8361	EV	IJsselham	Weerribben
16-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	2721	8361	EV	IJsselham	Weerribben
17-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	6300	8356	VX	Blokzijl	Noord-Westhoek
20-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	428	8274	AB	Wilsum	IJssellanden De
20-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	568	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De
24-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	1436	8061	RE	Hasselt	IJssellanden De
24-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	3969	8356	VW	Blokzijl	Noord-Westhoek
27-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	575	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
28-07-15	brandgans	grasland, blijvend	542	8017	BV	Zwolle	IJsselstreek -Salland
28-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	4876	8017	BV	Zwolle	IJsselstreek -Salland
30-07-15	grauwe gans	grasland, blijvend	1739	8326	BR	St. Jansklooster	Noord-Westhoek
3-08-15	grauwe gans	grasland, blijvend	567	8131	PA	Wijhe	IJsselstreek -Salland
3-08-15	kolgans	grasland, blijvend	1701	8131	PA	Wijhe	IJsselstreek -Salland
9-08-15	grauwe gans	grasland, blijvend	1461	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
20-08-15	grauwe gans	grasland, blijvend	2688	8362	VB	Nederland	Weerribben
21-08-15	grauwe gans	grasland, blijvend	5292	8355	BZ	Giethoorn	Noord-Westhoek
10-09-15	grauwe gans	grasland, blijvend	1360	8356	VW	Blokzijl	Noord-Westhoek
4-04-16	grauwe gans	grasland, blijvend	2659	8326	BM	St. Jansklooster	Noord-Westhoek
4-04-16	kolgans	grasland, blijvend	10634	8326	BM	St. Jansklooster	Noord-Westhoek
16-04-16	kolgans	grasland, blijvend	1284	8361	EV	IJsselham	Weerribben
16-04-16	grauwe gans	grasland, blijvend	2386	8361	EV	IJsselham	Weerribben
20-04-16	grauwe gans	grasland, blijvend	3730	7951	KR	Staphorst	Oldematen
29-04-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1197	8274	AB	Wilsum	IJssellanden De
7-05-16	grauwe gans	grasland, blijvend	4224	8121	PA	Olst	IJsselstreek -Salland
9-05-16	grauwe gans	grasland, blijvend	3059	8371	TD	Scheerwolde	Steenwijkerwold en omgeving
11-05-16	kolgans	grasland, blijvend	1656	7431	RE	Diepenveen	IJsselstreek -Salland
11-05-16	grauwe gans	grasland, blijvend	14076	7431	RE	Diepenveen	IJsselstreek -Salland
13-05-16	kolgans	grasland, blijvend	1089	8361	EW	IJsselham	Weerribben
13-05-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1512	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De

13-05-16	grauwe gans	grasland, blijvend	3049	8361	EW	IJsselham	Weerribben
26-05-16	grauwe gans	grasland, blijvend	554	8274	AB	Wilsum	IJssellanden De
27-05-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1452	8326	BP	St. Jans klooster	Noord-Westhoek
29-05-16	grauwe gans	grasland, blijvend	4699	8035	PR	Zwolle	IJssellanden De
1-06-16	grauwe gans	grasland, blijvend	4890	8061	PN	Hasselt	Oldematen
2-06-16	brandgans	grasland, blijvend	4482	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
2-06-16	grauwe gans	grasland, blijvend	8322	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
8-06-16	kolgans	grasland, blijvend	319	8343	XH	Zuidveen	Noord-Westhoek
8-06-16	brandgans	grasland, blijvend	320	8343	XH	Zuidveen	Noord-Westhoek
8-06-16	grauwe gans	grasland, blijvend	2555	8343	XH	Zuidveen	Noord-Westhoek
13-06-16	grauwe gans	grasland, blijvend	2708	8294	PD	Mastenbroek	IJssellanden De
18-06-16	grauwe gans	grasland, blijvend	5686	8355	VD	Giethoorn	Noord-Westhoek
22-06-16	brandgans	grasland, nieuw ingezaaid	264	8361	EV	IJsselham	Weerribben
22-06-16	grauwe gans	grasland, nieuw ingezaaid	2376	8361	EV	IJsselham	Weerribben
24-06-16	grauwe gans	grasland, blijvend	2011	8355	VH	Giethoorn	Noord-Westhoek
30-06-16	kolgans	grasland, blijvend	404	8355	VC	Giethoorn	Noord-Westhoek
30-06-16	grauwe gans	grasland, blijvend	405	8355	VC	Giethoorn	Noord-Westhoek
30-06-16	brandgans	mais snijmais	1202	8355	VC	Giethoorn	Noord-Westhoek
30-06-16	brandgans	grasland, blijvend	3238	8355	VC	Giethoorn	Noord-Westhoek
1-07-16	brandgans	grasland, blijvend	1056	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
1-07-16	kolgans	grasland, blijvend	1277	8343	VA	Zuidveen	Noord-Westhoek
1-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1584	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
1-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1917	8343	VA	Zuidveen	Noord-Westhoek
2-07-16	kolgans	grasland, blijvend	665	8267	AJ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
2-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	2693	8356	VZ	Blokzijl	Noord-Westhoek
4-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1584	8035	PG	Zwolle	Oldematen
5-07-16	kolgans	grasland, blijvend	633	8356	VX	Blokzijl	Noord-Westhoek
5-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	2535	8356	VX	Blokzijl	Noord-Westhoek
6-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	254	8131	PA	Wijhe	IJsselstreek -Salland

6-07-16	kolgans	grasland, blijvend	591	8131	PA	Wijhe	IJsselstreek -Salland
7-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	845	8356	VX	Blokszyl	Noord-Westhoek
7-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1881	8326	BR	St. Jans klooster	Noord-Westhoek
7-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	2112	8356	VX	Blokszyl	Noord-Westhoek
11-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	618	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
11-07-16	kolgans	grasland, blijvend	618	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
12-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	7783	8362	VB	Nederland	Weerribben
14-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	2511	8355	BZ	Giethoorn	Noord-Westhoek
15-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	792	8326	AD	Sint Jans klooster	Noord-Westhoek
15-07-16	kolgans	grasland, blijvend	792	8326	AD	Sint Jans klooster	Noord-Westhoek
15-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	3036	8356	VX	Blokszyl	Noord-Westhoek
16-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1320	8356	VW	Blokszyl	Noord-Westhoek
18-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1425	8356	VZ	Blokszyl	Noord-Westhoek
23-07-16	kolgans	grasland, blijvend	316	8356	VX	Blokszyl	Noord-Westhoek
23-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1268	8356	VX	Blokszyl	Noord-Westhoek
25-07-16	kolgans	grasland, blijvend	396	8326	BM	St. Jans klooster	Noord-Westhoek
25-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1584	8326	BM	St. Jans klooster	Noord-Westhoek
26-07-16	grauwe gans	grasland, blijvend	270	8281	PK	Genemuiden	Jachtvereniging Kampen
26-07-16	kolgans	grasland, blijvend	1076	8281	PK	Genemuiden	Jachtvereniging Kampen
4-08-16	kolgans	grasland, blijvend	422	8361	EW	IJsselham	Weerribben
4-08-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1479	8361	EW	IJsselham	Weerribben
6-08-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1901	8326	BP	St. Jans klooster	Noord-Westhoek
8-08-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1426	8356	VW	Blokszyl	Noord-Westhoek
9-08-16	grauwe gans	grasland, blijvend	268	7431	RE	Diepenveen	IJsselstreek -Salland
17-08-16	grauwe gans	grasland, blijvend	822	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De
17-08-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1900	8017	BV	Zwolle	IJsselstreek -Salland
29-08-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1188	8121	SN	Olst	IJsselstreek -Salland
14-09-16	grauwe gans	grasland, blijvend	508	8121	DV	Olst	IJsselstreek -Salland
20-09-16	grauwe gans	grasland, blijvend	1267	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De

8-04-17	kolgans	grasland, blijvend	2341	8361	EV	IJsselham	Weerribben
8-04-17	grauwe gans	grasland, blijvend	4350	8361	EV	IJsselham	Weerribben
14-04-17	kolgans	grasland, blijvend	2835	7951	KR	Staphorst	Oldematen
14-04-17	grauwe gans	grasland, blijvend	6615	7951	KR	Staphorst	Oldematen
17-04-17	kolgans	grasland, blijvend	3224	7946	LJ	Wanneperveen	Noord-Westhoek
17-04-17	grauwe gans	grasland, blijvend	9673	7946	LJ	Wanneperveen	Noord-Westhoek
18-04-17	grauwe gans	grasland, blijvend	22110	7431	RE	Diepenveen	IJsselstreek -Salland
19-04-17	brandgans	grasland, blijvend	883	8061	PN	Hasselt	Oldematen
19-04-17	kolgans	grasland, blijvend	3531	8061	PN	Hasselt	Oldematen
19-04-17	grauwe gans	grasland, blijvend	4415	8061	PN	Hasselt	Oldematen
29-04-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1608	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De
10-05-17	kolgans	grasland, blijvend	499	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
10-05-17	grauwe gans	grasland, blijvend	500	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
10-05-17	grauwe gans	grasland, blijvend	2376	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
11-05-17	grauwe gans	grasland, blijvend	3627	8371	TD	Scheerwolde	Steenwijkerwold en omgeving
12-05-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1993	8356	VX	Blokkzijl	Noord-Westhoek
20-05-17	grauwe gans	grasland, blijvend	4565	8035	PR	Zwolle	IJssellanden De
23-05-17	brandgans	grasland, blijvend	1113	8061	PN	Hasselt	Oldematen
23-05-17	grauwe gans	grasland, blijvend	2313	8371	TC	Scheerwolde	Weerribben
23-05-17	kolgans	grasland, blijvend	4451	8061	PN	Hasselt	Oldematen
23-05-17	grauwe gans	grasland, blijvend	5564	8061	PN	Hasselt	Oldematen
27-05-17	grauwe gans	grasland, blijvend	2376	8356	VX	Blokkzijl	Noord-Westhoek
28-05-17	grauwe gans	grasland, blijvend	3855	8361	EW	IJsselham	Weerribben
31-05-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1104	7948	LT	Nijeveen	Noord-Westhoek
1-06-17	brandgans	grasland, blijvend	990	8343	XH	Zuidveen	Noord-Westhoek
1-06-17	kolgans	grasland, blijvend	990	8343	XH	Zuidveen	Noord-Westhoek
1-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1109	8356	VZ	Blokkzijl	Noord-Westhoek
1-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	4431	8198	KP	Marle	IJsselstreek -Salland
1-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	7920	8343	XH	Zuidveen	Noord-Westhoek

2-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	712	8326	AA	Sint Jansklooster	Noord-Westhoek
2-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	2970	8356	VX	Blokszyl	Noord-Westhoek
2-06-17	brandgans	grasland, blijvend	3347	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
2-06-17	kolgans	grasland, blijvend	3798	8326	AA	Sint Jansklooster	Noord-Westhoek
2-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	5022	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
4-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	2138	8356	VX	Blokszyl	Noord-Westhoek
7-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	2408	8035	PG	Zwolle	Oldematen
10-06-17	kolgans	grasland, blijvend	321	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De
10-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	2894	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De
12-06-17	kolgans	grasland, blijvend	620	8196	KM	Welsum	IJsselstreek -Salland
12-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	5585	8196	KM	Welsum	IJsselstreek -Salland
16-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1470	8355	VH	Giethoorn	Noord-Westhoek
17-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	3379	8343	VB	Zuidveen	Noord-Westhoek
19-06-17	brandgans	grasland, blijvend	462	8343	VA	Zuidveen	Noord-Westhoek
19-06-17	kolgans	grasland, blijvend	462	8343	VA	Zuidveen	Noord-Westhoek
19-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	8316	8343	VA	Zuidveen	Noord-Westhoek
21-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1762	8326	AD	Sint Jansklooster	Noord-Westhoek
21-06-17	kolgans	grasland, blijvend	1762	8326	AD	Sint Jansklooster	Noord-Westhoek
26-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	2169	8121	PA	Olst	IJsselstreek -Salland
29-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1397	8326	BR	St. Jansklooster	Noord-Westhoek
30-06-17	kolgans	grasland, blijvend	475	8326	BM	St. Jansklooster	Noord-Westhoek
30-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1465	8355	VD	Giethoorn	Noord-Westhoek
30-06-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1901	8326	BM	St. Jansklooster	Noord-Westhoek
1-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1795	8361	EV	IJsselham	Weerribben
1-07-17	grauwe gans	zomergraan	2327	8362	VB	Nederland	Weerribben
1-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	8174	8362	VB	Nederland	Weerribben
4-07-17	kolgans	grasland, blijvend	2970	7946	LZ	Wanneperveen	Noord-Westhoek
4-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	26730	7946	LZ	Wanneperveen	Noord-Westhoek
5-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	594	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen

5-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	2350	8355	BZ	Giethoorn	Noord-Westhoek
5-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	12863	7946	LZ	Wanneperveen	Noord-Westhoek
7-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	3821	7948	LM	Nijeveen	Noord-Westhoek
7-07-17	kolgans	grasland, blijvend	3821	7948	LM	Nijeveen	Noord-Westhoek
8-07-17	kolgans	grasland, blijvend	666	8121	SN	Olst	IJsselstreek -Salland
8-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	12666	8121	SN	Olst	IJsselstreek -Salland
10-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	451	8294	PD	Mastenbroek	IJssellanden De
11-07-17	kolgans	peen grove peen / winterwortelen	420	8267	AL	Kampen	Jachtvereniging Kampen
11-07-17	grauwe gans	peen grove peen / winterwortelen	7149	8267	AL	Kampen	Jachtvereniging Kampen
11-07-17	grauwe gans	erwtten	8100	7431	RE	Diepenveen	IJsselstreek -Salland
12-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	17250	7431	RE	Diepenveen	IJsselstreek -Salland
15-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1980	8356	VZ	Blokkzijl	Noord-Westhoek
16-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1805	8017	BV	Zwolle	IJsselstreek -Salland
17-07-17	grauwe gans	GPS silage	6701	7946	LC	Wanneperveen	Noord-Westhoek
20-07-17	kolgans	grasland, blijvend	427	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
20-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	999	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
21-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1329	8294	PC	Mastenbroek	IJssellanden De
25-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	9782	7946	LG	Wanneperveen	Noord-Westhoek
27-07-17	grauwe gans	triticale	950	8371	TC	Scheerwolde	Weerribben
27-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	2059	8281	PK	Genemuiden	Jachtvereniging Kampen
28-07-17	grauwe gans	grasland, blijvend	285	8278	AT	Kamperveen	IJssellanden De
8-08-17	grauwe gans	grasland, blijvend	502	8294	PD	Mastenbroek	IJssellanden De
9-08-17	grauwe gans	grasland, blijvend	990	8361	EW	IJsselham	Weerribben
12-08-17	grauwe gans	grasland, blijvend	652	8326	BP	St. Jansklooster	Noord-Westhoek
15-08-17	grauwe gans	grasland, blijvend	528	7419	PB	Deventer	Koerkamp
15-08-17	kolgans	grasland, blijvend	528	7419	PB	Deventer	Koerkamp
15-08-17	kolgans	grasland, blijvend	1188	7946	LJ	Wanneperveen	Noord-Westhoek
15-08-17	grauwe gans	grasland, blijvend	2719	8294	PD	Mastenbroek	IJssellanden De
15-08-17	grauwe gans	grasland, blijvend	4752	7946	LJ	Wanneperveen	Noord-Westhoek

25-08-17	grauwe gans	grasland, blijvend	1056	8356	VW	Blokszijl	Noord-Westhoek
28-08-17	grauwe gans	grasland, blijvend	786	8121	DV	Olst	IJsselstreek -Salland
20-09-17	grauwe gans	grasland, nieuw ingezaaid	3850	7951	KR	Staphorst	Oldematen
25-09-17	grauwe gans	grasland, blijvend	2637	7946	LJ	Wanneperveen	Noord-Westhoek
25-09-17	grauwe gans	grasland, blijvend	5013	7946	LR	Wanneperveen	Noord-Westhoek
1-04-18	kolgans	grasland, blijvend	436	8355	BZ	Giethoorn	Noord-Westhoek
1-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3924	8355	BZ	Giethoorn	Noord-Westhoek
3-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	673	8326	BM	St. Jans klooster	Noord-Westhoek
3-04-18	kolgans	grasland, blijvend	1457	8326	BM	St. Jans klooster	Noord-Westhoek
4-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	538	7948	LM	Nijeveen	Noord-Westhoek
4-04-18	kolgans	grasland, blijvend	898	7948	LM	Nijeveen	Noord-Westhoek
6-04-18	kolgans	grasland, blijvend	324	8361	EW	IJsselham	Weerribben
6-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1217	8361	EW	IJsselham	Weerribben
6-04-18	kolgans	grasland, blijvend	2570	7948	LM	Nijeveen	Noord-Westhoek
6-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	2571	7948	LM	Nijeveen	Noord-Westhoek
12-04-18	kolgans	grasland, blijvend	1200	8196	KD	Welsum	IJsselstreek -Salland
12-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	4803	8196	KD	Welsum	IJsselstreek -Salland
13-04-18	brandgans	grasland, blijvend	2248	8061	PN	Hasselt	Oldematen
13-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	2593	8061	PN	Hasselt	Oldematen
17-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	495	8267	AT	Kampen	Jachtvereniging Kampen
17-04-18	kolgans	grasland, blijvend	1152	8267	AT	Kampen	Jachtvereniging Kampen
18-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	4140	7946	LC	Wanneperveen	Noord-Westhoek
23-04-18	brandgans	grasland, blijvend	367	8281	RA	Genemuiden	IJssellanden De
23-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	367	8281	RA	Genemuiden	IJssellanden De
23-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1377	8376	EE	Ossenzijl	Weerribben
23-04-18	kolgans	grasland, blijvend	1920	8361	EV	IJsselham	Weerribben
23-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3566	8361	EV	IJsselham	Weerribben
25-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	4934	7951	KR	Staphorst	Oldematen
30-04-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3835	7419	PC	Deventer	Koerkamp

10-05-18	kolgans	grasland, blijvend	436	7431	RE	Diepenveen	IJsselstreek Salland
10-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3929	7431	RE	Diepenveen	IJsselstreek Salland
12-05-18	grauwe gans	zomergraan	935	7431	RE	Diepenveen	IJsselstreek Salland
15-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3360	8371	TD	Scheerwolde	Noord-Westhoek
16-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	990	8326	BM	St. Jansklooster	Noord-Westhoek
16-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3300	8361	EW	IJsselham	Weerribben
16-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	4050	8196	KA	Welsum	IJsselstreek -Salland
20-05-18	kolgans	grasland, blijvend	552	8326	AA	Sint Jansklooster	Noord-Westhoek
23-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3150	8356	VX	Blokzijl	Noord-Westhoek
24-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1080	8326	BP	St. Jansklooster	Noord-Westhoek
24-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	4020	8019	AZ	Zwolle	IJssellanden De
24-05-18	brandgans	grasland, blijvend	4215	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
24-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	6066	8121	SN	Olst	IJsselstreek -Salland
24-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	12645	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
25-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1155	8326	BN	Sint Jansklooster	Noord-Westhoek
25-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	6237	8035	PR	Zwolle	IJssellanden De
28-05-18	kolgans	grasland, blijvend	345	8121	PA	Olst	IJsselstreek -Salland
28-05-18	kolgans	grasland, blijvend	472	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De
28-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1103	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De
28-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1125	8326	AD	Sint Jansklooster	Noord-Westhoek
28-05-18	kolgans	grasland, blijvend	1125	8326	AD	Sint Jansklooster	Noord-Westhoek
28-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1230	8326	BR	St. Jansklooster	Noord-Westhoek
28-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	2079	8294	PC	Mastenbroek	IJssellanden De
28-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3105	8121	PA	Olst	IJsselstreek -Salland
29-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3386	8371	TC	Scheerwolde	Noord-Westhoek
30-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	7200	8343	XH	Zuidveen	Noord-Westhoek
30-05-18	grauwe gans	grasland, blijvend	12878	8343	VA	Zuidveen	Noord-Westhoek
1-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	2782	8061	PN	Hasselt	Oldematen
1-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3165	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben

2-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	4800	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
4-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3750	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
4-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	5580	7946	LZ	Wanneperveen	Noord-Westhoek
7-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	5448	7946	LG	Wanneperveen	Noord-Westhoek
12-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	2916	8035	PG	Zwolle	IJssellanden De
15-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	2037	8343	VB	Zuidveen	Noord-Westhoek
17-06-18	grauwe gans	zomergraan	1796	8362	VB	Nederland	Weerribben
17-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	33804	8362	VB	Nederland	Weerribben
18-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	450	8196	KM	Welsum	IJsselstreek -Salland
18-06-18	kolgans	grasland, blijvend	4050	8196	KM	Welsum	IJsselstreek -Salland
20-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	5220	8355	VH	Giethoorn	Noord-Westhoek
23-06-18	kolgans	grasland, blijvend	278	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De
23-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	649	8043	PG	Zwolle	IJssellanden De
25-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	2925	8356	VZ	Blokkzijl	Noord-Westhoek
27-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3900	8371	TC	Scheerwolde	Noord-Westhoek
29-06-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1440	8355	VD	Giethoorn	Noord-Westhoek
1-07-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3777	7946	LZ	Wanneperveen	Noord-Westhoek
2-07-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3278	8356	VZ	Blokkzijl	Noord-Westhoek
3-07-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1080	8267	AJ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
3-07-18	grauwe gans	grasland, blijvend	10800	7431	RE	Diepenveen	IJsselstreek Salland
9-07-18	grauwe gans	grasland, blijvend	756	8356	VX	Blokkzijl	Noord-Westhoek
9-07-18	kolgans	grasland, blijvend	1764	8356	VX	Blokkzijl	Noord-Westhoek
14-07-18	grauwe gans	grasland, blijvend	855	8356	VZ	Blokkzijl	Noord-Westhoek
16-07-18	grauwe gans	grasland, blijvend	2349	8294	PD	Mastenbroek	IJssellanden De
19-07-18	grauwe gans	grasland, blijvend	3180	8356	VX	Blokkzijl	Noord-Westhoek
23-07-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1813	8061	RH	Hasselt	IJssellanden De
23-07-18	grauwe gans	grasland, blijvend	2550	8281	PK	Genemuiden	IJssellanden De
25-07-18	grauwe gans	grasland, blijvend	2700	8375	EB	Oldemarkt	Weerribben
27-07-18	brandgans	grasland, blijvend	1050	7642	LZ	Wierden	West Twente

27-07-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1845	8356	VX	Blokszjl	Noord-Westhoek
1-08-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1050	8361	EV	IJsselham	Weerribben
13-08-18	grauwe gans	grasland, blijvend	900	8061	RT	Hasselt	IJssellanden De
14-08-18	grauwe gans	grasland, blijvend	2850	8267	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
20-08-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1093	8017	BV	Zwolle	IJssellanden De
21-08-18	grauwe gans	grasland, blijvend	1830	8263	AZ	Kampen	Jachtvereniging Kampen
4-09-18	grauwe gans	grasland, blijvend	6300	7946	LR	Wanneperveen	Noord-Westhoek
6-09-18	grauwe gans	grasland, blijvend	2610	8355	BZ	Giethoorn	Noord-Westhoek
9-09-18	kolgans	grasland, nieuw ingezaaid	1512	8294	PD	Mastenbroek	IJssellanden De
29-09-18	grauwe gans	grasland, blijvend	2625	7946	LJ	Wanneperveen	Noord-Westhoek